

Fotó: Somoskői Gábor

Az építészeti oktatásáról II.

Építésze-tről alap és közép-fokon

Mesteriskola I Vándoriskola

Doktori iskolák I Hello Wood

Építész-képzés külföldön

A Magyar Építész Kamara hírei

NAGY LÉPÉS A NETTÓ NULLA ENERGIAFELHASZNÁLÁSÚ ÉPÜLETEK FELÉ

Az IPN-QuadCore fejlesztése: megkérdeztük a tervezőket és az épülettulajdonosokat, mit tartanak fontosnak a jövő épületei szempontjából.

A válasz: Innováció a hőtechnikai teljesítmény, a tűzvédelem, az egész élettartamon át tartó hatékonyság és a fenntarthatóság szempontjából.

A hőszigetelt szendvicspanel technológiájának új generációja.

ipn-quadcore.hu

Tartalom

05	Az építészet oktatásáról II.
05	Bevezetés
06	Építésze-tről alap és közép-fokon
06	Szerkesztői bevezető A vizuális és tárgykultúrára való nevelés bevezetésének szükségességéről és annak módjáról
08	A GYIK-Műhely komplex téralkotási szemlélete
10	Építész-képzés a diploma utáni években
10	Építőművészeti Doktori Iskola a Műegyetem
11	Breuer Marcell Doktori Iskola, Pécs
12	Mesteriskola
14	Vándoriskola
16	Hello Wood
20	Építész-képzés külföldön
20	Építész-képzés külföldön
24	Bevezetés az építészetbe
30	És, hogy is csinálják az olaszok?
34	A Kormány 1567/2015. (IX. 4.) Korm. határozata
40	A MÉK hírei

40 ÉV HŐTECHNIKAI GARANCIA

Az IPN-QuadCore páratlan, 40 évnyi - elsősorban hőtechnikára vonatkozó - garanciát kínál 20%-kal jobb hőtechnikai teljesítmény mellett. Emellett jelentős előrelépést jelent tűz- és környezetvédelem területén.

Igazi áttörés a hőszigetelt szendvicspanelek piacán.

ipn-quadcore.hu

IPN **QuadCore**TM
TECHNOLOGY

Bevezetés

Jó érzés volt kézbe venni az Építész Közlöny előző számát és együtt látni azt a rengeteg pozitív kezdeményezést, amely az általános vizuális- és környezeti kultúra színvonalának emelését célozta meg óvodás kortól az érettségig, illetve a felsőfokú építészképzés rendkívül széles magyarországi palettáját, amelyen az eltérő helyi adottságok, az oktató tanárok és a sokféle módszertan függvényében a színek rendkívül széles skálája jelenik meg. A sokszínűség ellenére egy közös „alapszín” mégis kiolvasható a sorokból: a lelkesedés, az elhivatottság és a minőségre való törekvés a jövő építészgenerációjának felnevelésében.

Ebben a számunkban a felsőfokú alapképzést követő, ún. posztgraduális képzéseket szeretnénk bemutatni, amivel kerekké válik a magyarországi építészképzés mai struktúrájának képe. A posztgraduális képzések jelentősége egyre nő azóta, hogy a munkaerő piacon a korábbi általános iskolai végzettség helyett egyre inkább elvárás az érettségi, amit a fiatalok közül egyre többen igyekeznek és képesek megszerezni, ebből következően az oktatás egyre alacsonyabb színvonalán. Az egyetemi felvételik és az alapozó tantárgyak oktatása során szembesülünk azzal a tendenciával, hogy az érettségizett diákok tudása és képességei egyre inkább közelítenek a korábban általános iskolát végzettekéhez. (Mintha az általános műveltség minél szélesebb rétegekre való kiterjesztése érdekében az oktatási struktúrában egy lépcsővel viszszafelelnénk volna.) Ugyanakkor – épp az előző számunk tanulságaként elmondható, hogy a gyermekkorban, egyelőre csak fakultatív módon megjelenő, környezeti kultúrával foglalkozó, kreativitással átitatott foglalkozások – az általános szemléletjavításon túl egyre korábban és tudatosabban fordítják a tehetséges gyerekek érdeklődését az építészet felé, mely folyamat még hatékonyabb lehetne az ilyen tantárgyaknak, foglalkozásoknak az alaptantervbe való beépítésével.

Tudomásul véve a fenti, alapjában el nem ítélt változást, az egyetemnek egyre nagyobb szerepet kell átvállalnia a korábbi középiskolai humán és reál ismeretek átadásában és megerősítésében, ami elengedhetetlenül szükséges az ezekre épülő színvonalas, ötéves általános építészképzéshez (ld. általános orvosi képzés!). Az öt év nem csupán biztos megalapozásul szolgál a ráépülő specializációnak, hanem időt és alkalmat ad az építész hallgatóknak a későbbi szakmai kibontakozás és munkalehetőségek közötti tájékozódásra. (A jelenlegi szakirányválasztás túl korán, nem eléggé megalapozottan állítja a hallgatókat a választás kényszere elé, ami gyakran vezet későbbi pályamódosításokhoz.) A művészi és műszaki ismeretek kiegyensúlyozott átadása és a kreatív képességek kifejlesztése az általános építészképzés

legfontosabb feladatai, a későbbi specializációk közötti összefüggések átlátása és a generalista építész szemlélet megalapozása érdekében. A specializációk közötti eligazodásban az is segíti a hallgatókat, ha az ötéves képzésben megjelenhet a duális képzés azon eleme, hogy gyakorlati foglalkozások (terepgyakorlatok) keretében a társadalom és a kivitelezés valós problémáit közlő megismerve választhatnak érdeklődésüknek leginkább megfelelő posztgraduális képzést. (Ezek a lehetőségek a mai egyetemi oktatásunkban is megvannak fakultatív tantárgyak és nyári táborok formájában, de a mintatanterv részévé kellene tenni őket).

Ma Magyarországon az építész posztgraduális képzéseknek három formája ismert: a szakmérnöki, a mester- és a doktori képzések. A kétéves szakmérnöki képzések célja, hogy egy speciális szakterületen (pl. műemlékvédelem, városépítészet, stb.), vagy egy speciális munkaterületen (pl. főépítész) adjanak olyan plusz ismereteket és képességeket, amelyek annak a szakterületnek vagy munkakörnek a magas szintű műveléséhez szükségesek. A Mesteriskolák (MÉSZ-Mesteriskola, Vándoriskola) elsősorban az építészeti tervezés területén biztosítanak továbbképzési lehetőségeket, építész mesterek mellett megszerezhető tervezési gyakorlattal. Mivel ezek a posztgraduális képzések egy-egy szakterülethez, ill. munkakörhöz kapcsolódnak, időtartamuk beleszámít azon a területen a szakmagyakorláshoz törvény által előírt minimális időbe.

Az építészképzés legmagasabb szintje a Doktori Iskola, amelynek kettős célja: az építészet állandó fejlődését biztosító kutatás, illetve a minőségi építész oktatói gárda folyamatos utánpótlása. Az, hogy ezek a célok milyen szinten valósulnak meg, hosszú távon határozzák meg elsősorban az adott, de végső soron valamilyen felsőfokú építészképző hely oktatási színvonalát. Építészeti doktori képzés Magyarországon jelenleg három egyetemen folyik, különböző tematikák alapján, eltérő követelményekkel és színvonalon: a BME-n, a MOME-n és a PTE-n.

Utalva az előző bevezetőben írtakra, meggyőződésem, hogy az építészet és az építészek megbecsülésének, a velük szembeni társadalmi elvárások teljesülésének jövőbeli útja az egységes, erős ötéves építész alapképzésre (ún. általános építészképzésre) épülő posztgraduális képzések széles palettája, ami összességében képes lefedni épített környezetünk alakításának valamennyi területét, és amely képzést elvégzőktől elvárható, hogy generalista építészként a környezeti összefüggések magas szintű ismeretének és emberi környezetünk felelős alakításának birtokában legyenek.

Visszatérve a bevezető mondatra, hadd fejezzem ki abbéli reményemet, hogy a magyarországi felsőfokú építészképzés – sokszínűségének megtartása mellett – színvonalában egyre erősebb lesz, aminek elengedhetetlen feltétele a párbeszéd, a tapasztalatok kölcsönös kicserélése. Erre és az induló új egyetemi szemeszterre való felkészülés jegyében, első lépésként javasolom mindenkinek, aki e párbeszéd aktív részese kíván lenni, az Építész Közlöny előző, 241-es és ezen 242-es számának részletes áttanulmányozását.

Pálfy Sándor DLA

A vizuális és tárgykultúrára való nevelés bevezetésének szükségességéről és annak módjáról

A szerzőnek a Magyar Építőművészek Szövetsége felkérésére 1983-ban írt cikke

Szerkesztői bevezető

Előző számunk témája is az építészet oktatása volt. Az alap- és középfokú oktatásról sok szó esik benne, de úgy találtuk, még mindig nem elég... Ezért ebben a számban is közlünk két cikket a témában. Az első Hönich Henrik építész írása 1983-ból, amely azonban ma is aktuális. Újabb bizonyíték arra, hogy hazánkban több mint 30 éve elindult a gondolkodás az építészet szélesebb körben való megismertetéséről. Ez az írás is a magyar Építőművészek Szövetsége felkérésére született, mint az a tanulmány pályázat, amelyet a MÉSZ más szervezetekkel együtt írt ki 1980-ban, s amelyek eredményeképpen már a nyolcvanas években kísérleti oktatást folytathattunk világviszonylatban is az elsők között. Mostanában szerencsére több szálon kiváló kezdeményezések találhatók országszerte, ebből jeleztünk párat előző számunkban. A híradást jelen számunkban még a GYIK Műhely beszámolójával bővítjük. Szerkesztőségünk továbbra is figyelemmel kíséri az építészet oktatásának helyzetét – minden szinten – és továbbra is helyt kívánunk adni a témához kapcsolódó híreknek.

Tatai Mária

„Egy zenemű eszmei tartalmát csak a zene nyelvén lehet megérteni.” „Mindinkább úgy látom, hogy a felnőtteken alig lehet segíteni.” Kodály Zoltán

A MÉSZ jelenleg átdolgozás alatt álló alapszabálya kimondja, hogy szükségesnek tartja a vizuális és tárgy (környezeti) kultúrára való nevelés bevezetését mind az alap, mind pedig a középfokú oktatásban, és ebben a tevékenységben részt is kíván venni.

A vizuális kultúra a komplex alapműveltség része, közügy: valamennyiünket érinti, még ha nem is ébredtünk ennek tudatára.

A vizuális kultúrára való nevelés egyrészt a személyiség-nevelés egyik legfontosabb eszköze – akárcsak a zenei alapműveltség biztosítása –, másrészt pedig a térlátás fejlesztése a gondolkodási mechanizmus, a képességfejlesztés oly területeit érinti, amelyeket az eddigi oktatás tananyaga érintetlenül hagyott. Többek között e hiány rovására írható, hogy a mindennapi vizuális esztétikum elhanyagolt, a tárgyi környezet tudatos érzékeléséről nem is beszélhetünk, a társadalmilag igényelt, tudatos és esztétikailag kívánatos formálásról nem is szólva.

A jelenlegi oktatási rendszer vizuális jellegűnek mondható tananyaga gyakorlatilag három tantárgy csekély óraszámú tanításával ki is merül: szabadkézi rajz, ábrázoló geometria, művészettörténet. Ezen tantárgyak oktatásával, oktatási reformjával kapcsolatban már igen sok vizsgálat, tanulmány

és értékelés készült, mégis fontosnak tartjuk kihangsúlyozni, hogy sem egyenként, sem együttesen e három tantárgy nem képes helyettesíteni egy olyan tantárgy bevezetését, amely a vizuális kultúra – ha nem is valamennyi, de legalábbis legfontosabb – területeit: építészet, képzőművészetek, tárgyművészetek, mikro és makro környezet stb. helyezi előtérbe és önmaguk belső, illetve egymással való komplex összefüggéseinek, alaptörvényeinek megismerését közérthető, szabatos, „populáris” oktatását tekinti fő céljának. A szabadkézi rajz oktatás – bár jelentősége vitathatatlan – csupán a látottak kétdimenziós leképezését és bizonyos absztraháló gondolkodási területeket fejleszt, az ábrázoló geometria – a tanított korosztályt tekintve – száraz mérnöki tudomány, a művészettörténet pedig – különösen jelenlegi formáját tekintve – lexikális ismereteket nyújt a konkrét személyes élmény, megértés és megértetés helyett. Az oktatás módjának, módszerének, mikéntjének, intenzitásának a meghatározása, a tananyag összeállítása felelősségteljes, komplex feladat – hiszen egy nemzedék vagy nemzedékek félre nevelése is lehet az eredmény –, amely munkából a vizuális kultúra legfontosabbnak ítélt ágazatainak legjelentősebb elméleti személyiségei és gyakorlati szakembereiből összeválogatott csapatok részt kell, vállaljanak. A legfontosabb ágazatok kiválasztásánál már most fel szeretnénk hívni a figyelmet a hagyományos esztétikai kategóriák mellett (képző- és iparművészet, építészet, film stb.) a mindennapi vizuális esztétikum területeire – a nagyhatalmú tömegkommunikációs eszközök (például a ruhától a védjegytől stb.) problematikájára is.

Elsődleges feladat az eszköz, a módszer kidolgozása, de úgy, hogy sohase mulasszuk el a cél hangsúlyozását: a belső tér- és formáltság („fülhallás”), a belső elképzelések, a fantázia kifejlesztését, fejlesztését és kiterjesztését, azaz a tudatos látásmód, érzékelés, értékelés és formálási készség és képesség kialakítását, alapvetően és minimálisan pedig a saját magam igényeinek, elvárásainak megfogalmazását a tárgyi környezettel szemben. A módszer meghatározásánál fontos lehet egyrészt az eddig folytatott kísérleti tapasztalatok, másrészt az előremutató külföldi példák – skandináv, angol – felhasználása.

A nevelésben központi szerepet kell szánni a gyakorlati, a szemléltető, aktív részvételű módszereknek, melyek közvetlen érzékelést és élményt biztosítanak, valamint ezen módszerek egyéni és kollektív formáinak – hiszen a pszichológia már régen kimutatta, hogy más az egyedül és más a közösen átélt élmény hatása. A foglalkozásokon továbbá meghatározó, jelentős szerep kell, jusson a játéknak és a sokrétűségnek is.

A tárgyi kultúra megismerése szempontjából alapvetően fontos a különböző vizuális elemek – térbeli alapelemek, pozitív és negatív, természetes és mesterséges terek és formák, világítási effektusok stb. – megismerésén túl, azok

sorolásának, kombinációinak, variációinak, különféle ritmusú ismétlődéseinek, valamint az ellentétek, ellen- és kölcsönhatások, rokonságok, közelebbi és távolabbi összetartozások, egymásra utalások, optikai törvényszerűségek, csalódások és „csalások” stb. hatásainak a megismerése és megismertetése, továbbá a relatív mozgások kiváltotta effektusok, vagy a térérzetet kiváltó és befolyásoló tényezők, az ünnepélyesség és hétköznapiság térformálásban betöltött szerepének a vizsgálata, de nem hanyagolható el a méretek, méretrendszerek, arányok, továbbá a természetes és mesterséges anyagok tulajdonságainak, felhasználási lehetőségeinek, egymáshoz való viszonyulásuknak az oktatása sem. Az lenne optimális, ha e feltételek kielégítésére valamennyi alap- és középfokú oktatási intézményt alkalmassá lehetne tenni, a szükséges felszerelést biztosítani. Ez azonban nem tűnik megvalósíthatónak, legfeljebb csak bizonyos körzeteket illetően. Reálisnak ezért azt tartanám, ha az országot körzetekre bontva, körzetenként létrejönne egy-egy, a vizuális kultúra gyakorlati oktatásával foglalkozó intézmény, amelyben felépíthetők lennének a különböző hatású, funkciójú, nagyságú, arányú stb. terek és térsorok. Itt lehetőség nyílna ezen terek és térkombinációk tér és egyéb pszichológiai hatásainak a gyakorlati bemutatására, vizsgálatára, a lényegi és felszínes beavatkozások értékelésére, jó és rossz példák bemutatására stb. Az elméleti oktatás az iskolákban folyhatna megelőzően és/vagy párhuzamosan.

Kizárólag az alapfogalmak megismerése, és pedig a gyakorlatban való megismerése vezetheti el az embert a tudatos látásmód kialakulásához, a széleskörű tárgykultúra elemeinek – többek között az építészeti alkotások és emlékek – valódi tartalmi és formai megismeréséhez, átéréséhez, mint ahogy a Kodály Zoltán által kidolgozott szolmizációs módszer alapvető segédeszköz és fogódzó a zenében.

Fontos kihangsúlyozni, hogy személyes élmény és meg tapasztalás hiányában a csupán verbális képzés – pl. egy építészeti alkotás le- vagy körülírása, egy magával ragadó, csodálatos térsor elmesélése – a kifejlesztett képzelőerő hiányában szinte kizárólagosan csak lexikális tudást ad. Tudjuk, hogy az építészeti emlékek javarésze elérhetetlenül messze van, de elfogadható módszernek tűnik az elérhető összehasonlítása, illetve az elérhető egybevetése az elérhetetlenekkel. Itt vetjük fel azt is, hogy az építészeti tematikában jelentős helyett kellene biztosítani a népi építészet értékes elemeinek is. Ezek ősi gyökerű és magasrendű esztétikai és nemzeti értékeket hordoznak, ugyanúgy, mint a pl. a pentaton dallamok. Az ősi példák térbeli és formai kvalitásait a gyermek is könnyedén felfoghatja, funkcionális indítékait – hétköznapiságából eredően – átérzheti, annak életébe, élethelyzeteibe magát egyszerűen beleképzheti. Ki kell azonban mondani azt, hogy korunkban ez nem jelenti, nem jelentheti, hogy ennek – akár csupán egyes formai elemek – átértékelés nélküli, szolgai, sztereotip felhasználása, alkalmazása indokolt lenne.

A vizuális kultúrát oktató intézmény megszervezése azonnal felveti a megfelelő oktató személyzet kérdését. Pedagógusaink sajnos – tisztelet a kivételnek – nem rendelkeznek olyan képzettséggel és szemlélettel, amely az új feladat ellátására alkalmassá tenné őket. Ezért javasoljuk a különböző oktatandó területek szakembereinek (építészek, képzőművészek, iparművészek, filmesek, mozgásművészek stb.) bevonását nemcsak magába az oktatásba, hanem már a tematika kidolgozásába is.

Az egyik legfontosabb első lépés kell, legyen a vizuális és tárgykultúra oktatására alkalmas, a Kodály-módszerrel „analóg”, két- és háromdimenziós „szolmizációs” módszer vagy rendszer kidolgozása.

Sürgősen fel kell tehát venni a tanárképző főiskolák és tanítóképző iskolák tananyagába a vizuális és tárgykultúrával, valamint a környezetesztétikával foglalkozó tantárgyat! Ezen tantárgy vagy tantárgyak kidolgozásában is a MÉSZ készséggel áll rendelkezésre.

Mind a kezdeteknél, mind pedig az oktatás beindulásakor valamint azt követően is fontos lenne

- képességfelmérő teszteket készíteni,
- a vizualitás és tanítás iránti attitűdöt vizsgálni,
- reprezentatív pszichológiai felméréseket (vizsgálatokat) folytatni,

és az eredményeket a továbbiakban hasznosítani.

A MÉSZ jelen levelével egyben felajánlja az ebben a munkában való közreműködési készségét, és amennyiben szükségesnek ítéltetik, létrehoz egy, az építészeti és tárgykultúra oktatási lehetőségeivel foglalkozó munkabizottságot.

A MÉSZ kérésére összeállította:

Hönich Henrik, építész

FERTŐ-TÁJ ÉPÍTÉSZETI SEGÉDKÖNYV

A múlt évben jelent meg a fenti címen, „Táj, települések és épületek építészeti minőség a Fertő-tájon” alcímmel, a Fertőtáj Világörökség Magyar Tanácsa Egyesület kiadásában, egy figyelemre érdemes, különleges építészeti segédkönyv. Mivel a világörökség részét képező Fertő-táj két ország, Magyarország és Ausztria területén helyezkedik el, a segédkönyv természetesen csak a táj magyarországi településeivel foglalkozik. Az 53 oldalas művet Fekete Szilárd építész; Fodróczy József építész, egyetemi adjunktus; és Körmeny János építész, Győr-Sopron Megye volt főépítésze szerkesztette. Előszavát Ivanics Ferenc úr, a Fertőtáj Világörökség Magyar Tanácsa Egyesület elnöke írta. A szerkesztők, maguk is a Fertő-táj szerelmesei, akiknél jobban kevesen ismerik ennek a csodálatos vidéknek egyedülálló jellegzetességeit, táji, természeti, hagyományos építészeti adottságait. A könyv célja ezeknek az értékeknek a meg- és átmentése utódaink részére, azoknak az építészeti eszközöknek, fogásoknak a bemutatásával, megismertetésével, melyekkel ez a cél elérhető. A könyvet részletesen ismerteti Simányi Frigyes építész: www.mek.hu/index.php?link=Ferto_taj_epiteszeti_segedkonyv

A GYIK-Műhely komplex téralkotási szemlélete

A GYIK Műhely, Gyermek és Ifjúsági Képzőművészeti Műhely Alapítvány (www.gyikmuhely.hu) 40 éve (!) foglalkozik a gyerekek vizuális nevelésével, művészet-pedagógiával, művészeti oktatással és tehetséggondozással. Az egyedülálló pedagógiai módszereknek köszönhetően az 5–16 éves korosztály játékos, intuitív, élményszerű tapasztalás útján, kreatív gondolkodásra ösztönző feladatokon keresztül kerül kapcsolatba a szabad alkotás örömeivel.

Az alapvetően kortárs képzőművészeti hangsúlyú Műhely több társszakterülettel egészül ki, illetve komplex, témakörökre építő tevékenysége kiterjed a fotó/video-művészeti, iparművészeti-, múzeumpedagógiai-, környezeti, építészeti és tájépítészeti nevelésre is. Célunk a művészetpedagógia, a vizuális oktatás új módszereinek kutatása. Mindez olyan kísérleti utat jelöl ki, amelyben a gyermek saját tapasztalataira, saját élményeire építve alkot: nem egy feladatot kap (építs makettet, rajzolj lakószobát), hanem egy olyan vizuális problémát, amelyre az anyaghasználat keretei között neki kell megkeresnie a válaszokat. A Műhelyben a legkomplexxeb anyag-tapasztalásokra törekszünk, miközben a korai

eszközrepertoárt is alkalmazzuk (pl.: szappanfaragás, betontégglák, habok, fóliák használata, fémlapok-szerelvények, hálók, drótok stb.).

Műhelyünkben az elmúlt években, építész-tájépítész kollégák közreműködésével 'Térlátás-fejlesztő komplex építészeti program' indult, amelynek keretén belül több-rétű tevékenységet folytatunk:

- Építészeti, térformológiai, tájépítészeti, kertművészeti témaköröket feldolgozó foglalkozásokat tartunk heti rendszerességgel, valamint nyári táborok alkalmával.

- ART & SCIENCE címmel az iskolásoknak tananyagra épített programot dolgozunk ki, ahol a pedagógusokkal egyeztetve a térbeliséget, a térformálást más tantárgyakkal kötjük össze. A gyerekek rendhagyó anyagokkal, technikákkal találkozhatnak, így az alkotáson keresztül a tananyaggal szorosabb kapcsolatuk lesz. Mélyebb, jobban alkalmazható tudás birtokába kerülnek, miközben térbeli gondolkodásuk mellett manuális készségeik is fejlődnek.

- UART otthonra/iskolába: A térlátás fejlesztő programunk módszertanára épülve elkészítettük az UART alkotó dobozt, melyet a műhelyen kívüli felhasználásra szán-

Fotó: Szentandrás Dóra

1

Fotó: Eplényi Anna

2

tunk. Az alkotó doboz a sok különféle alapanyagon kívül inspirációkat és technikai leírásokat is tartalmaz, térbeli alkotásra ösztönöz.

■ **JÁRTAMBAN-KERTEMBEN** kertművészet mindenkinek címmel kiadványt készítettünk (Két Egér Könyvek 2013).

■ A gyermeki lelkesedéstől optimista és bátor GYIK-Műhelyes módszertant az egyetemista korosztályba is integráltuk a TÁJRAJZOLATOK c. rajztankönyv 77 feladatában, egy XX. századi, modern kertművészeti és szobrászati kurzus keretében (BCE – Tájépítészeti és Településtervezési Kar). A BME Építész-mérnöki karán 'Hagyományos épületdíszítési technikák' címmel gyakorlatorientált workshopot tartunk építészhallgatók számára (tervezett időpont: 2015.09.28 – 2015.10.01).

■ NKA alkotói ösztöndíjban részesültünk a „TÉRJÁTÉKOK – térlátás-fejlesztő komplex építészeti kurzus gyermekeknek című kézirat megírására.

■ Előkészületben a GYIK365 digitális példatárunk, ahol az év minden napjára ajánlunk kreatív feladatot, amely keresőkulcsok segítségével könnyen leválogatható téma, technika, anyag és korosztály alapján. Ezzel szélesítve a GYIK MŰHELY alkotásmódszertanát.

■ előkészületben: TÁJ-TÉR-TÁJ 40 feladatot tartalmazó térszobrászati alkotó füzetünk, az MMA támogatásával.

Eplényi Anna PhD, MSc. tájépítész-mérnök,
BCE – Kertművészeti Tanszék – BA, rajz szakos tanár,
a GYIK-Műhely vezetője

Szentandrás Dóra építész, GYIK Műhely oktató
Terbe Rita Pro Architectura-díjas építész,
GYIK Műhely oktató

1. Kaptár terek

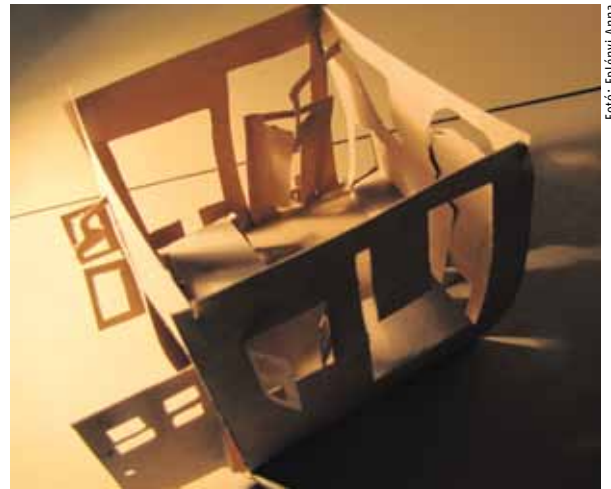
2. Tatlin torony

3. TérÁtváltoztatás

4. Lakótér egykartonos kivágással

5. Térháló-pókháló a természetben

6. Toz nádó hullámvast

Fotó: Eplényi Anna

Fotó: Szentandrás Dóra

Fotó: Terbe Rita

Fotó: Terbe Rita

Építőművészeti Doktori Iskola a Műegyetem

Az Építőművészeti Doktori Iskola a Műegyetem egyetlen művészeti (DLA fokozatot adó) doktori iskolája. Ez a helyzet indokolta azt, hogy az iskola 2010-ben egyértelműen megfogalmazta saját működésének és arculatának módját és megalkotta a maga hivatásnyilatkozatát.

Eszerint a képzés eszmei hivatása a megfelelő kulturális alapok megteremtése, ezeken az alapokon a kreatív képességek fejlesztése, majd mindezek etikus alkalmazása a szakmai tevékenységben. A kulturális alapozás elmélyült és széleskörű tájékozottságot igényel, a kreatív képességek művelése folyamatos alkotómunkát jelent, az etikusság pedig a szolgálatot teljesítő, felelős értelmiségi lét szükségszerű viselkedési formája. Gyakorlati szempontból a képzés célja kettős: egyrészt hivatásukat a legmagasabb szinten beteljesítő szakemberek képzése, másrészt az építészképzés leendő oktatóinak kinevelése.

A tudományos és művészeti doktori iskolák kutatási karaktere eltérő. A tudományos doktori iskolák kutatási témái leggyakrabban valamely szűkebb szakterületre irányulnak, azon belül egy speciális probléma egyre pontosabb értelmezésével, feltérképezésével foglalkoznak. A kutatómunka akkor sikeres, ha kellően specializálódott és koncentráltan fókuszált. A művészeti doktori iskolában a mindig változó tematikájú kreatív alkotómunkát legalkalmasabban a szerteágazó, változó tárgykörű, több területet érintő részutatások segíthetik. A specializáltság helyett a sokoldalúság, az egy téma helyett a témák változatossága a jellemző. Ennek eszköze iskolánkban a tematikus tanévek rendszere, amelyekben meghatározott témák szervezve egységbe az alkotó- és a kutatómunkát. A tematikus tanévek meghatározott programja van, ami összefoglalható egy rövid mottóban. Ez a program szervezi az adott szemeszterek alkotó- és kutatómunkáját, és így teljesülhet az az igény, hogy az alkotások szükségszerű sokféleségéhez a kutatási területek változatossága társuljon. A tematikus tanévek rendszere egyfajta koncentráció, amely a minket körülvevő világ felfoghatatlanul bonyolult szövetében a kapcsolatokat keresi, az információk töredézett mozaikjában az összefüggéseken alapuló valódi tudást, ezáltal a magabiztos eligazodást a gyakorlati és elméleti kérdésekben.

Az Építőművészeti Doktori Iskolában a gyakorlati képzés lényegi eleme az alkotómunka, ami az évek során kikristályosodott gyakorlat szerint csapatmunkát jelent, azaz a két félét átívelő tervek három-öt fős csoportok részvételével készülnek. A közös alkotómunkát egyrészt az építész szakma jól ismert sajátosságai indokolják, másrészt azonban ezeknél jóval tágasabb, általánosabb érvek is alátámasztják. Jelen világunk egyik közhelynek számító (ezért mindenkit érintő) témája az atomizálódó társadalom vagy a közösségek szétbomlása. Ha az individualizációt negatív folyamatként értelmezzük, akkor minden csoportos, közösségen alapuló tevékenység eleve pozitív értelmet kap. Ha pedig ugyanezt

a folyamatot a globalizálódó világ szükségszerű – ezáltal értékes – velejárójaként nézzük, akkor a közösségi munka, mint Csányi Vilmos szavaival „az egyszemélyes csoportok egyezkedési struktúrája”¹ éppen a megegyezés immanens feltétele miatt válik társadalmilag értékessé. A közös alkotás így a szakmai célok magasabb szintű teljesítése mellett morális szempontok érvényesülését is jelenti. A közös alkotómunka feladatait elvileg a doktori iskola, gyakorlatilag az élet fogalmazza meg. Gyakran előfordul, hogy a doktoranduszok által alakított munkacsoportok saját maguk választotta feladat-terveket fogalmaznak meg, és visznek végig a megoldásig. E munkák javarészt általában két fontos vonás jellemzi: egyrészt a társadalmi szintű probléma-érzékenység, másrészt a szolgálat szeretete és a szakmai alázat. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy ezek a doktorandusz csoportok kapcsolatot találnak azokkal a közösségekkel, amelyeknek építészeti szolgálatra lenne szükségük, de nincsen meg hozzá a lehetőségük. Akik általában elő sem mernek állni a vágyaikkal és igényeikkel, mert anyagi fedezetük sincs hozzá és talán meg sem tudnák azokat kellően fogalmazni. Márpedig ezek a közösségek egyre többen vannak és egyre távolabb a segítő kezektől. Tisztán látható, hogy természeti, társadalmi, gazdasági és kulturális környezetünk egyre szaporodó gondjaira a média mainstream építészete érzéketlen, sőt csak növeli a problémákat. Ebből következően változtatni kell a szempontjainkon, a módszereinken, sőt az érdeklődésünk tárgyán is. A mértékadó építésziskolákban az új évezred első éveinek absztrakt formai kísérleteit, a non-standard építészet ígéretét egyre inkább felváltotta-felváltja a társadalmi gondokra való odafigyelés, a közösségek építési problémáira való nyitottság, kis dolgok iránti érzékenység. A mi doktori iskolánk is ezek közé tartozik. Nem a divat diktálta utánzások szintjén, hanem hallgatóink és oktatóink belső meggyőződésére alapozva.

Egyelőre csak néhány iskola szellemi aurájában, de már formálódik az az új építész karakter, amelyik lényegileg lesz más, mint a korábbi generációk szakmai-emberi arculata, és ez szükséges is. A gyorsan változó világ, a gazdasági és jogi körülmények építész szakmánkra kedvezőtlen alakulása új viszonyulási stratégiát, új egyezkedési feltételrendszert igényel, amelyet már nem lehet a hagyományos hozzáállással és szellemiséggel megoldani. Ebben az új és alakuló egyezkedési feltételrendszerben pedig előnyből indulnak azok, akik képesek közösen gondolkodni-dolgozni, közös célokért szolgálva alkotni.

Cságyoly Ferenc DLA, DSc egyetemi tanár

1. Csányi Vilmos: Az egyszemélyes csoportok és a globalizáció – Magyar Tudomány, 2002/6 762. o.

Breuer Marcell Doktori Iskola, Pécs

„Itt köre-követ rakott, épített száz nemzedék, s érezni lehet mindenkit, aki egyszer itt élt”: műhelyek a középkorban, gyárak az iparosodás idején, katedrális és minaret, templomok és iskolák népeknek és hiteknek, az első egyetem, s számos alkotó, Janus Pannonius, a Zsolnayak, Breuer Marcell, s soroljuk immáron Bachman Zoltánt is. S itt virágoznak legkorábban a mandulafák.

A történet: 1970-ben megalapították a Pollack Mihály Műszaki Főiskolát az építőipari és gépészeti felsőfokú technikum-ból. A Főiskola 1995-ben része lett a Janus Pannonius, majd a Pécsi Tudományegyetemnek, 2004-től pedig egyetemi kar-ként működik, ma Műszaki és Informatikai Kar néven. 2003-ban alapították a Breuer Marcell Doktori Iskolát az építészmérnöki tudományok és építőművészet területén. Ám nem az integrációk sora, hanem a genius loci, s az alapítók hivatása, tehetsége képez iskolát. Itt tizenhat évszázadon át mindig jelen volt a szépség és az iparkodó hasznosság. Ez a doktori képzés mottója is: szépség és hasznosság s az értékek megőrzése, amelyre példa Bachman Zoltán munkássága által a világörökségként elismert késő-római, ókeresztény temető feltárása, megmentése, és látogathatóvá tétele.

A doktori iskola műhely, amelyet a mesterek, művek és a tanítványok minősítenek. Az alapító mesterek 2003-ban Bachman Zoltán, Kistelegdi István, Lenkei Péter, Tóth Zoltán voltak, akiket Bán Ferenc, Finta József, Jankovics Tibor, Vadász György külső tagként támogatott, számos jeles meghívott oktatóval együtt, akik mind országosan és nemzetközileg is jegyzett, díjazott és elismert építészek. A mai mesterek, a tizenhét törzstag, pedig igyekeznek az alapítók nyomába lépni, közöttük olyanok, mint Sisa József, Zoboki Gábor, Dévényi Sándor, Bachmann Bálint, a témavezetők közül Balogh Balázs, Getto Tamás, s az igazán legfiatalabbakat említve Borsos Ágnes, Molnár Tamás, Medvegy Gabriella. Tizenkét év alatt 94 DLA, és 2010 óta 10 PhD hallgató védett sikeresen a doktori iskolában. Most 60-an tanulnak az iskolában, ebből 16 külföldi – Kínából, Irakból, Koszovóból, Szerbiából, Ausztriából, sőt Mongóliából.

Az iskola által felkínált kutatási témák spektruma széles: szociális építészet, modern közösségi terek, örökségvédelem, energia-design, passzív-ház, kritikus infrastruktúrák védelme külső-belső veszélyek hatásaitól, a társstudományok, különösen az IT és építészet kapcsolata, stb. Breuer Marcell szellemében a doktori képzés művészeti képzés, amelyben kitüntetett szerepe van az építőművészet, a képzőművészetek és a társstudományok kapcsolatának. A PhD képzés lehetősége komoly kihívás, de egyben keretet biztosít az építészethez szorosan kapcsolódó interdiszciplináris mérnöki, építészmérnöki, doktori cselekmények számára is.

A képzés a mester és tanítvány együttműködésén alapul, de ezen túl jellemzi az iskolát még a csoportos, műterem jellegű munkavégzés is. Ezt a munkamódszert a XIII. Velencei Biennálén elért siker minősíti, ahol a doktori iskola hallgatói

a magyar pavilonban fiatal, tehetséges építészhallgatóknak adtak lehetőséget, hogy bemutassák gondolataikat a térről. Emellett számos kiállításon mutatkozott be az elmúlt években a doktori iskola: a berlini Collegium Hungaricum-ban, a Zágrábi Műszaki Egyetemen, a würzburgi főiskolán és számos hazai rendezvényen. A doktori iskola hallgatói-oktatói aktívak és díjazottak az országos és nemzetközi tervpályázatokon, hét Junior Prima díjjal, több Ybl Miklós díjjal, számos Diploma- és Év Háza díjjal dicsekedhetnek, s eminens szereplői a 2006 óta évente megrendezésre kerülő nemzetközi PhD-DLA Szimpóziumnak.

A mesterek és tanítványok együttműködését az együtt megalkotott művek, majd a tanítványok munkái minősítik. Itt szignifikáns ellenpontok léteznek, amelyek az oktatás széles spektrumát illusztrálják: az épített örökség védelme, a múlt üzenete a mának, amíg a Pécsi Tudományegyetem Science Buildingje (Szentágothai János Kutató Központ) vagy a Műszaki és Informatikai Kar megújított épülete, a RATI gyárüzem a modernitásra példák. A RATI épülete², mint a Science Building is a fenntartható létesítmények tervezése szempontjából jelent eredményt, de egyben kutatási objektuma is az iskolának.

A doktori iskola hivatásának tartja, hogy promóciós lehetőséget adjon más intézményeknek, vagy a gyakorlati élet kiemelkedő személyiségeinek, ami gyümölcsöző kapcsolatot teremt a szakmai környezet és a doktori iskola között. A Műegyetemmel, a Finta Stúdióval, a Zoboki-Demeter- és a Bánáti-Hartvig építész irodákkal, a Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központtal és a budapesti Szent István Egyetem Ybl Miklós Építéstudományi Karával, a Debreceni Egyetem tanszékeivel kialakított jó kapcsolat nemcsak a doktori iskola munkáját, hanem a graduális képzést is színesítik, erősítik. Nyilvánvaló, hogy a doktori iskola működése is segíti a graduális képzést, továbbá fontos szerepe van a habilitációk lebonyolítása, s így a Kar oktatóinak minősítése, az oktatói utánpótlás terén is.

A jövő az iskola számára a nemzetközi szinten szervezett közös kutatások és a doktori képzés nemzetközivé tétele, elismertetése lehet; a működés színvonalának folyamatos emelése mellett. A világra nyitott tudományos és alkotói műhely fenntartása és fejlesztése, a műszaki tudományos jelleg erősítése az a cél, amely mindemellett őrzi, továbbadja a hely szellemiségét, a pécsi építész iskola karakterét, s olyan építészeket állít pályára, akik meghatározzák épített jövőnk, életminőségünk színvonalát.

Bachmann Bálint DLA, a BMDI vezetője

1. Bertók László „Érzel-e mindenkit, aki egyszer itt élt?”
2. RATI Kft., Komló, Nagyrét u. 2.

Mesteriskola

Az Építész Mester Egylet Mesteriskolája

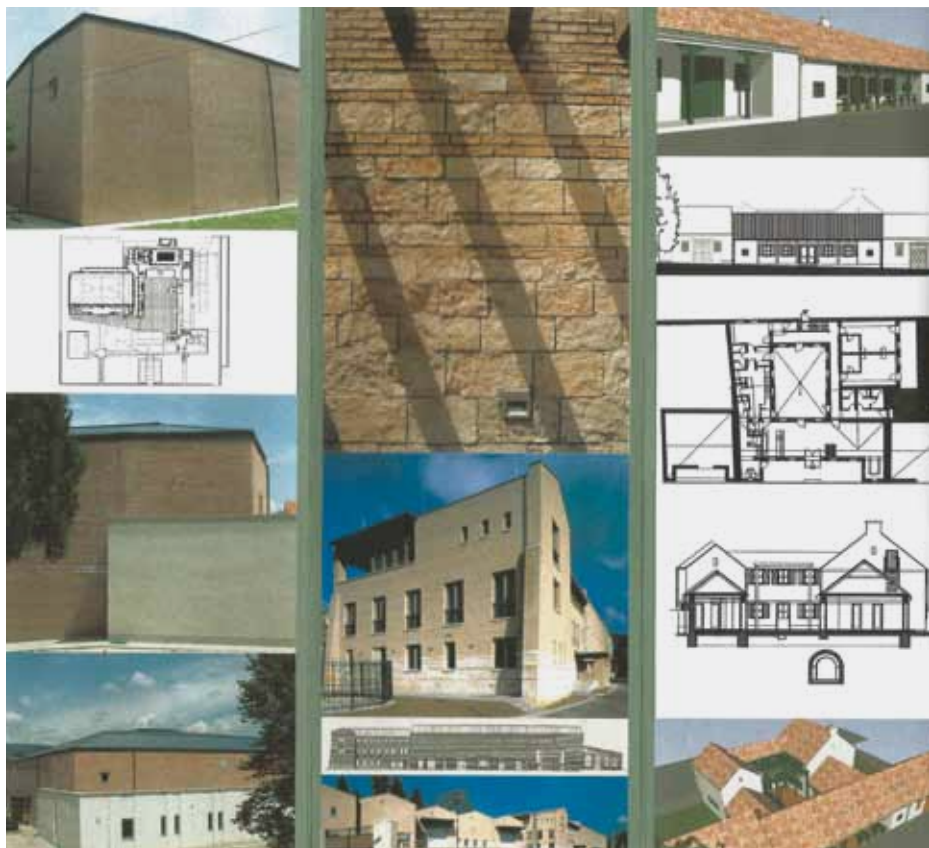
A Mesteriskola (1957–1992-ig a Magyar Építőművészek Szövetségének Mesteriskolája) évtizedek óta posztgraduális képzést folytat diplomás építészek részére. E posztgraduális képzés gondolata 1953-ban merült fel a mesterség akkori legjobb gyakorlóinak részéről. A foglalkozások helye a budapesti MÉSZ Székház volt. A hely ma is ugyanaz, mai neve Magyar Építészek Háza. Az iskola felvételi rendje, időtartama is hasonló volt a mai gyakorlathoz. A képzés két évfolyamos (4 szemeszter).

Így indult a Mesteriskola I. ciklusa 1953–1955 között id. Janáky István vezetésével, nyolc idősebb építésszel, köztük Weichinger Károllyal, Rimanóczy Gyulával, Nyíri Istvánnal és 21 fiatallal, majd 1955–1960 között Szendrői Jenő és Granasztói Pál irányításával.

1960-ban (III. ciklus) a folyamat megszakadt, az akkori hatalom leállította. Tíz év kellett ahhoz, hogy az iskola újraindulhasson Szendrői Jenő vezetésével és az időszakonként változó összetételű Tanulmányi Bizottság közreműködésével. A szelleme nem változott meg, a gondolati szabadság otthona maradt, az élő magyar

kultúra számos képviselője fordult meg ebben a körben. A munkába az Iskola behívott neves építészeket, társművészetek alkotóit, magyar és külföldi szereplőit. Vállalt feladatát, a szűkebb szakma és a tágabb, kapcsolódó területeinek kérdéseit tárgyaló előadások, konferenciák, műterem- és épület-látogatások szervezésével, zártkörű tervpályázatok lebonyolításával, valamint a helyi tapasztalatok megszerzésére lehetőséget adó hazai és külföldi tanulmányutak vezetésével biztosítja.

Így példaképpen, magyarázat képpen megemlíthető a hazánkat körülvevő szomszédos országok élete, benne hangsúlyosan építészete. Az, hogy hogyan őrzik meg kultúrájukat, anyagi létüket, identitásukat. Összehasonlíthatjuk a mi létünket az övékkel. Sajátos jegyeik, miként a miénk is, felismerhetőek az irodalomban, zenében, képzőművészetben. Milyen az építészeti világuk, annak múltja, jelene, és jövője. Útjainkon ezeket keressük, és meg van ennek a szűkebb európai világnak is a varázsa az európai „nagyok” mellett. Ezért szerveztünk az évek során utakat Helszinkibe, Tallinba, Rigába, Pozsonyba, Burgenlandba, Prágába, Temesvárra, és Szlovéniába. Számos útnál felkerestük a mi magyar emlékeinket is, pl. Pozsonyban,

Temesváron. Észre kellett vennünk, hogy a „nagyok” markáns európaiságához kell a mi európaiságunk is, nélkülnk ők is szegényebbek lennének, ennek a nagy európai egységnek mi vagyunk a sajátos sava-borsa.

A magyar építészet mai helyzetében az ÉME Mesteriskola egyik alapvető célkitűzése, hogy a fiatal építésznek lehetőséget adjon az egymással és az idősebb mesterekkel együtt végzett munka hasznosságának megismerésére. Ez a képzési forma olyan európai hagyományokból táplálkozik, amelyek igen hosszú múltra tekintenek vissza – talán ezért életképes ma is. E meggyőződésünket kívánja megvalósítani a kétévenként megújuló hallgatói révén mindig friss, kicsi szakmai közösség, amit Mesteriskolának hívunk. Ma a XXIII. ciklus áll a második tanulmányi év megkezdése előtt.

1992. óta az Iskola a bejegyzett Építész Mester Egylet Mesteriskolája névvel folytatja tevékenységét, biztosítva az Iskola munkájának folyamatosságát. Így megemlíthető, hogy az Iskola öfenntartó, mert a pályázatokat megszerelve, végigmunkálkodva, a megbízók részére átadva, a díjazással az Iskola működését biztosítja. Ezzel a módszerrel a Mesteriskola állami támogatás nélkül működik. Nincs honorárium a Mesterek és a hallgatók részére. Egyfajta szakmai „szerzetesség” – mondogatjuk magunknak.

Az iskola munkavégzéséhez tartozik, hogy nincs kötött tanrendje, csak munkarendje, hogy a tanrendet az élet biztosítja, amely a szakmai élet figyelésén alapszik és reflektorszerűen fordítja érdeklődésünket olyan „képzések”

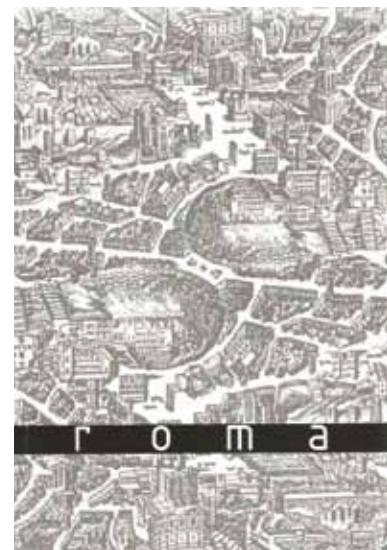
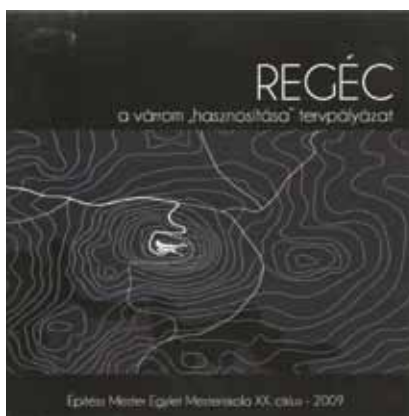
lefoltatása felé, melyek ugyan korábbi iskolai tanulmányokra épülnek, de túlmutatnak azon.

Az 1953. óta működő Mesteriskola megfogalmazta működésének célját, amely miként a múltban, úgy a most kifejtendő és tárgyalandó feladatokban is benne rejtőzik. Így szól: „célja a személyiség és a szemlélet alakítása, az önálló gondolkodásra nevelés, a tudatos és szuverén egyéniség kialakításának segítése” (a két alapító – Janáky István és dr. Szendrői Jenő – megfogalmazása az induláskor). Természetesen ez nemcsak általános emberi magatartásra vonatkozik, hanem az e vonzáskörbe került építészek, mesterek, hallgatók gondolkodására, szándékára is.

A ciklusokban meg kívánjuk őrizni az Iskola klub jellegét, amely állandó szabad kapcsolat fiatalok és idősebbek, hallgatók és „befutottak” között, permanens dialógus a mai lét és a történelmi múlt, az improvizáció és kötöttség, a fiatalság és a megállapodottság között. E pólusok közötti ívet a mai diplomásokkal együtt hat évtizede 600 mesteriskolás éltette és élteti.

Mesterek: Arnóth Lajos, Arnóth Ádám, Csillag Katalin, Csontos Csaba († 2013), Czigány Tamás, Dévényi Tamás, Dobai János, Getto Tamás, Golda János, Helmle Csaba, Kalmár László, Kapitány József, Koris János, Lévai Tamás, Nagy Iván, Pelényi Margit, Pethő László, Roth János, Szabó Levente, Tomay Tamás.

Arnóth Lajos DLA
az Építész Mester Egylet
Mesteriskolájának vezetője

Vándoriskola

A Vándoriskola egyidős a Kós Károly Egyesüléssel, azaz huszonhat éves. A Vándoriskola huszonhat éve gyakorlatilag ugyanazon elvek és szabályok alapján működik:

A Vándoriskolát a mesterek tanácsa által kinevezett mester vezeti, aki évente beszámol a mesterek tanácsának az iskola működéséről, munkájáról. A mesterek tanácsa évente ülészik, amelynek minden mester a tagja. Év közben felmerülő kérdésekben (kizárás, diplomamunka, stb.) bármelyik mester kezdeményezheti ad-hoc bizottság összehívását.

A KKE Vándoriskolába évente meghirdetett pályázaton jelentkezhetnek az építész diplomával rendelkezők. A képzés hat féléves, ezalatt a vándorok hat különböző mesternél (cégnél) dolgoznak, fél-fél éves időtartamig. A vándorokat mindegyik építészirodában a helyi feltételek szerint alkalmazzák. A vándoriskolás kijelölt mester mellett dolgozik, aki meghatározza munkáját, ellenőrzi, segíti, tanítja. A mester határozza meg a vándor jövedelmét. A félév elteltével a mester értékelő levelet ad, amelyben értékeli a vándor munkáját.

A vándorlás váltásainak időpontjai április 1. és október 1.

A rendelkezésre álló helyek közül a vándor választhat mestert. A választásnál a magasabb évfolyamban lévők előnyt élveznek. Ha egy helyre több vándor jelentkezik egyszerre, akkor a beosztásról a Vándoriskola vezetője dönt. A mester a jelentkező korábbi tevékenysége alapján eldöntheti, hogy fogadja-e a vándort. A vándoriskolásoknak a tervezési munkán kívül részt kell venniük tárgyalásokon, hatósági egyeztetéseken, művezetéseken, valamint figyelemmel kísérik a cégek gazdasági felépítését is.

A vándoroknak kötelezően részt kell venniük az Egyesülés összes rendezvényén (konferencia, tanfolyam, szakmai kirándulás), valamint a kéthetente péntekenként zajló vándornapokon, amelyek előre meghatározott szakmai és szellemi tematika szerint zajlanak (előadások, pályázatok, épületlátogatások). A tematikának ki kell fejeznie az Egyesülés alapító okiratában foglaltakat, és a mindenkorit képzést e vezérfonal mentén kell elvégezni. A kötelező tevékenységen kívül az Egyesülés bármikor ajánlásokat fogalmazhat meg vándorai

részére melyeken a részvétel nem kötelező, de ajánlott. A kötelező rendezvényekkel kapcsolatos költségeket a vándort alkalmazó iroda fedezi (utazás, részvételi díj). A vándoriskolások tevékenységükről Vándorkönyvet vezetnek, amelybe a munkáikat, mestereik értékelő leveleit és egyéb dokumentumokat (felvételi pályamunka anyagát, stb.) gyűjtik. Minden féléves váltásnál a munkába lépés feltétele, hogy a vándor bemutassa új mesterének a vándorkönyvet és az előző mesterek értékelő leveleit.

A Vándoriskola végén a hallgatók diplomamunkát készítenek, illetve mutatnak be, amelyet a mesterek tanácsa előtt védenek meg. A diplomamunka a vándor által tervezett és megépült, vagy építés alatt álló épület. A diplomafeladatot a harmadik félév végéig lehetőleg ki kell adni a vándornak. A diplomamunka csak vándoriskolai mester által felügyelt terv, illetve épület lehet. Diplomavédésre a mesterek által előzetesen elfogadott portfólió alapján lehet jelentkezni, legfeljebb két alkalommal. Diplomavédésre minden év szeptemberében kerül sor.

A fent említett keretek nem mutatják meg azt a szellemi erőt és bázist, ami mindig is jellemző volt a Vándoriskolára, de a kezdetek még régebbre nyúlnak vissza az időben: Makovecz Imre „maszek mesteriskolájával” indult, majd a tokaji nomád nemzedéken és a visegrádi táborokon keresztül jutott el a Vándoriskoláig. Az akkori fiatalok ma sokgyermekes apák és anyák. Erről legjobban a nemrég megjelent Vándorkönyv tanúskodik, amely az első huszonöt év történéseit tartalmazza. Ha csak a Vándorok által megépült házak mennyiségét nézem, már az is elképesztő teljesítmény. Ugyanez vonatkozik a pályázatokra és az elméleti képzésre is. Ki merem jelenteni, hogy az elmúlt 25 évben ilyen szellemi koncentráció nem volt sem Európában, sem máshol. A könyv jól mutatja be a Vándoriskola képzési rendszerét, a félévekre lebontott programokat, amelyek önálló egységeket képeznek. A meghívott előadók, pályázatok, kiselőadások változatosága nagyfokú, széles és nyitott szellemi skáláról tanúskodik. A Vándoriskola területi lefedettsége kiterjed az egész Kárpát-medencére és csápjai elérik Drezdát, Bretagne-t és Kamobodsát is. Az eltelt több mint huszonöt év alatt körülbelül hetven vándor szerzett diplomát. Köztük többen ma már mesterek és szintén fogadnak vándorokat. Ma, amikor a magyarországi építészet és építésügy egyik legzavarosabb korszakát éli meg, akkor az Erdélyben dolgozó építész barátaink segítenek nekünk. Az ott lévő építészeti és kulturális hagyományok ereje és nyugodtsága áll szemben a hazai oktatás fővárosi központú, a vidéket kizáró szemléletével. A „tisztá, őszinte, egyszerű” klisék hangoztatása és a hallgatók-

tól való kötelező elvárása egy sajátos, rövidtávú gondolkodást vált ki a fiatal végzett építészekből, amelyből sokan már a diploma kézhezvétele után sem látják a kiutat.

Ezzel szemben a Vándoriskola a szabad szellemi élet kibontakozásának biztosít intézményes keretet. Az Egyesülés és intézményei a szabad szellemi életet nem világnézetnek tekintik, hanem a jövő-kultúra szellemi forrásának, ahogyan a modern materialista civilizáció szellemi forrása a tudomány volt. Az Egyesülés egyik legfontosabb törekvése, hogy nyitott maradjon a társadalom minden egészséges és elfogulatlan, jóakarató polgára számára, vagyis képes legyen kapcsolatot tartani belső szellemi forrása és a nyilvánosság között.

Az eltelt negyedszázad alatt, voltak kimagasló események és történések. Ilyenek a közös kirándulások a tanyavilágtól kezdve, Tokaj és környékén át, a Felvidéken keresztül és Erdélyen át egészen Közép-Európa fontosabb városaiig, mint Bécs, Ljubljana, Graz, Kassa, vagy Krakkó. Ilyen az árvízi és a vörös iszap katasztrófa utáni tervezésben és újjáépítésben való részvétel – ezeknek a mesterekkel közösen való megszervezése és lebonyolítása a mai napig egyedülálló teljesítmény – de Ilyenek a nyári közös építkezések és az erdélyi kalákákban való részvétel is.

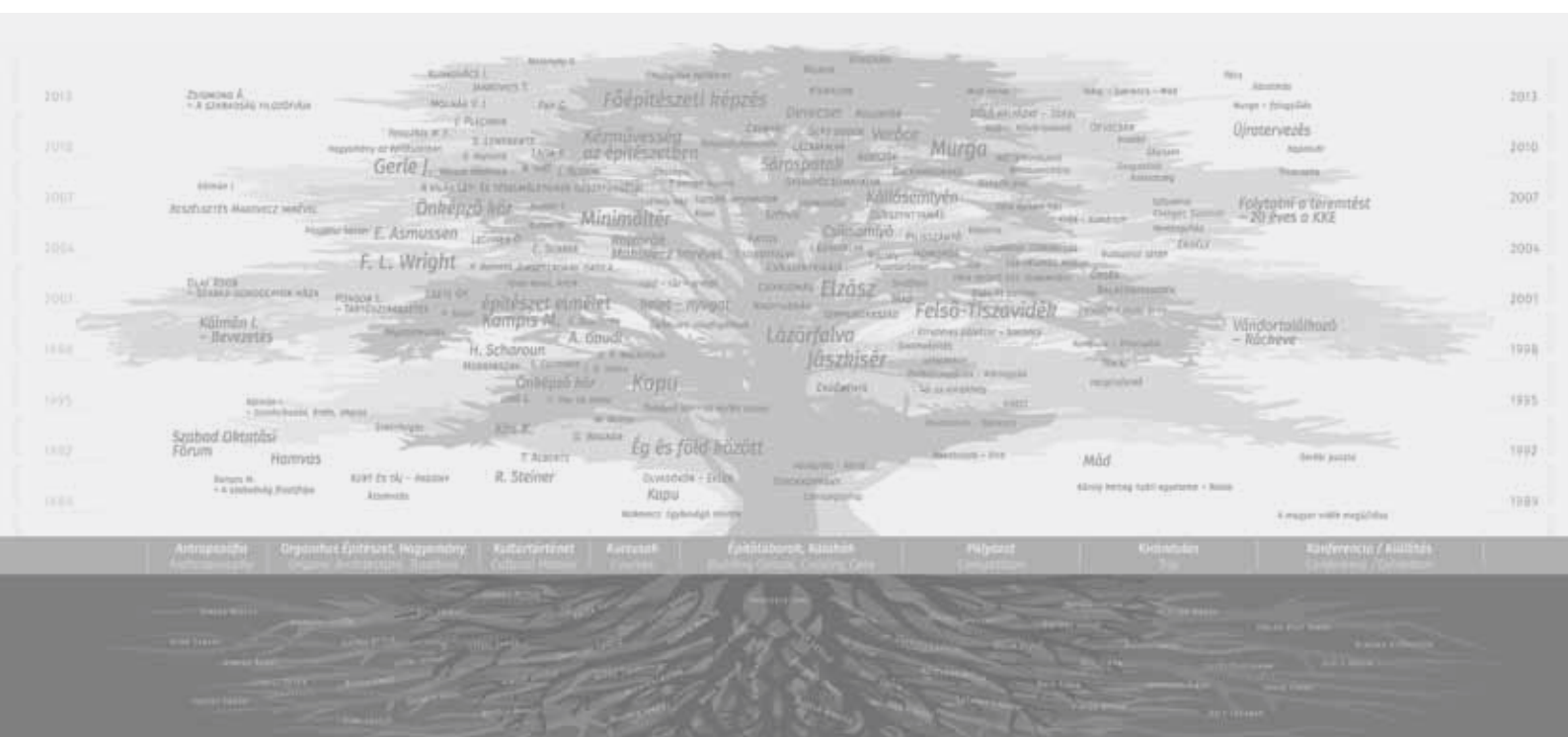
A Kós Károly Egyesülés építészei rengeteg helyen látnak el főépítési teendőket az országban. Ezek zömében falvak, kisvárosok. Ebbe a munkába kapcsolódnak be folyamatosan a vándoriskolások. Tulajdonképpen a Vándoriskola keretein belül úgynevezett főépítési „tanonc” képzés is folyik. Ennek eredményeképpen a végzett vándorok is ellátnak főépítési teendőket. Nagyon fontos, hogy minél több települési főépítész legyen falvainknak, városainknak és ehhez a Vándoriskola lehetséges alternatívát kell, hogy nyújtson. Ugyanez vonatkozik az úgynevezett közösségi tervezésre is, amelynek gyökerei közt a nyolcvanas évek elején elindult faluház fejlesztési és település revitalizációs program is megtalálható. Fontos megemlíteni azt a tény, hogy a Vándoriskola, akárcsak a Kós Károly Egyesülés önfenntartó. Önfenntartó, mert

őnerőből az Egyesülés tagszervezeteinek közreműködésével, állami és hatalmi támogatás nélkül működik.

A Vándoriskolának fiatalnak kell maradnia, hogy mindig meg tudjon újulni, és hogy mindig teljesítse feladatát: megőrizni és megújítani az építészet ember-nyelvét, azt a világnyelvet, ahol a hajlék otthon, ahol a táj és építészeti tájépitészetet, a tér és alkotás téralkotást és az ünnep ünnepet jelent. Ebben a korban ahol az értékek felülről irányított mesterséges elfelejtése történik, a Kós Károly Egyesülés Vándoriskolája él Európa közepén, és olyan magatartást képvisel, amely átviszi az évezredek értékeit a túloldalra.

Csernyus Lőrinc

Ybl-díjas építész, a Vándoriskola vezetője

Hello Wood

Idén hatodik alkalommal rendeztük meg a Hello Wood nemzetközi alkotótáborát/fesztiválját, mely elsősorban építészek és építészhallgatók részvételével zajlott. A közel 200 résztvevő 30 országból, 5 kontinensről érkezett, több mint 30 egyetemet képviselve. Az egy hetes tábor alatt 15 fainstalláció készült el, s a 15 alkotócsoport mindegyike az idén meghirdetett témára reagálva hozta létre 1:1-es léptékű építészeti makettjét. A program idejében maga a falu állt és minden létrehozott alkotás a falu kortárs kihívásaira adott építészeti vízió.

A Hello Wood évről-évre próbálja alkotóit tudatosan egy-egy olyan téma köré szervezni, melyek aktuális társadalmi problémákhoz kapcsolódnak, és amelyek az építészeti eszközeivel is értelmezhetők.

A Hello Wood folyamatosan fejlődő vállalásai között egyre markánsabb helyet foglal el az oktatás. Nem titok, hogy az alkotótáborra és a hozzá kapcsolódó és időben egyre kiterjesztettebb eseményekre ma már mint független építészeti oktatási platformra tekintünk, amely az évek során egyre több tapasztalattal gazdagodva lassan egy jól bevált és folyamatosan fejleszhető módszertannal is gazdagodott. Ez a módszertan képes a hagyományos egyetemi oktatási rendszerekben nem vagy csak alig-alig megvalósítható tartalmakkal kiegészíteni az építészeti képzést. A továbbiakban a teljesség igénye nélkül néhány olyan kulcsfontosságúvá vált elemet, módszert vagy csak megközelítést szeretnék bemutatni, melyek lényegükben alakítják a program formáját és tartalmát.

A rész és az egész, helyszíni relációk

A jelenlét és az alkotó folyamat egyik fontos eleme, hogy a rendelkezésre álló hét alatt a résztvevők egy projekt minden fázisát alkotó módon végigkövetik. A gondolat születésétől a kész alkotás bemutatásáig. A 10-15 fős csapatokat általában 2 fős csapatvezetői gárda koordinálja, akik a kiinduló koncepciót jegyzik. Így a keretek adottak a táborba érkezés pillanatában, azaz minden diák és csapattag már tisztában van azzal, hogy adott esetben templomot, kocsmát vagy közösségi teret tervez és valósít meg. A folyamat teljes bejárása, ráadásul ilyen rövid idő alatt történő megvalósítása már önmagában is kihívás. Jellemzően a résztvevők 90 százalékának ez soha nem ismert és itt megszerzett tapasztalat, amely különös és valóban felszabadító pillanatok sorozatát hozza. A terv és az anyag találkozásának konfliktusától az agyag ellenállásának és saját akaratának megismerésén keresztül, a külső környezeti erőknél a virtuális tértől eltérő és szokatlan valósága, mind olyan elemi találkozás, amely a hét elteltével megélt tudássá érhet.

A táborban részt vevő csoportvezetők kiválasztása is összetett feladat. A meghirdetett felhívásra minden év elején fiatal szakemberek jelentkezését várjuk. A cso-

portvezetésre rövid koncepcióval és a témára reagáló építészeti vázlatokkal jelentkeznek. A jelentkezők mellett pedig minden évben több meghívott csoportvezető is részt vesz a munkában. A csoportvezetők kiválasztásában minden tekintetben a lehető legnagyobb diverzitás elérése a cél. Olyan együttállás létrehozását célozzuk, mely alapvetően hasonlóan gondolkodó, hasonló témákat feldolgozó alkotók együttes jelenlétét eredményezi. Ennek megfelelően minden évben igyekszünk lehetőséget biztosítani fiatal, tehetséges alkotóknak, hogy építészeti kvalitásaik mellett a csapatvezetés, a kommunikáció és a feladatmegosztás nélkülözhetetlen tapasztalatait is megszerezhessék. Olyan, tapasztaltabb csoportvezetőket is igyekszünk megszólítani, akik más irányú válaszokat képesek megfogalmazni. A lengyel Moomoo Architects, vagy éppen a delfti egyetemet képviselő holland-szerb építészpáros jelenléte a közösség számára szintén meghatározó – visszatérő, tapasztalt szereplőkről van szó, akik a csapat szakmai gerincét és megbízható minőségét képesek biztosítani. Emellett minden évben kísérletet teszünk arra is, hogy legyenek új belépők, akik először vesznek részt a programban. Idén ilyen új szereplőként jelent meg a Columbia Egyetemen frissen végzett építész csoportvezető trió: Bart-Jan Polman, Mauricio Mattioli és Muszbek Johanna, aki a csapatvezetés mellett az idejében felépítésében és megvalósításában társ-kurátorként is részt vett. Nagy öröm és elismerés, hogy ebben az évben Katsuya Fukushima, a Tokiói Egyetem építész karának fa szerkezetektől oktató építész, illetve az Urban Think Tank is elfogadta a felkérésünket és részt vett a táborban. Az teljesség igénye nélkül felsorolt alkotók talán jól illusztrálják azt a törekvést, melynek célja, hogy a lehető legösszetettebb és leginspirálóbb alkotói közösség alakulhasson ki. A tábori lét nélkülöz minden olyan hierarchiát, amely hagyományosan meghatározó egy-egy egyetemen vagy oktatási intézményen belül. A résztvevő hallgatók egy-egy csoportvezető munkásságáról jellemzően az esti prezentációkon tájékozódhatnak. A tábor fő célja a jelenlét, a jelen levés megteremtése, az, hogy a résztvevők kizárva minden külső zavaró tényezőt egy hétre valóban behelyezkedhessenek az alkotás saját idejébe.

A csoportvezetők kiválasztása mellett a hallgatók szelektálása is komoly feladat és hasonló szempontok mentén történik. A folyamat célja, hogy a hallgatók is a lehető legtöbb helyről, a legtöbb intézményből érkezzenek és lehetőségük nyíljon arra, hogy tapasztalataikat, az oktatásban szerzett élményeiket megosszák egymással. A diákok maguk választanak csapatot; jellemzően az általuk megjelölt 3 projekt közül sikerül valamelyikbe bekerülniük, így mindenki az általa legszimpatikusabbnak tartott projekten dolgozhat. A csapatok kialakítása során szintén kulcsszerepe van a diverzitásnak; a végleges csapattalista kialakítása során különös figyelmet fordítunk a nemzetek, illetve egyes egyetemek jó arányú összekeverésére, a fiú-lány arány kiegyensúlyozott kialakítására.

Így és több más szempont alapján alakul ki a tábor meghatározó számos részlem, melyek folyamatosan és több rétegen egymáshoz kapcsolódva hozzák létre az alkotások mellett azt a közösséget, mely a tábor követően élő és dinamikus közösségben manifesztálódik.

Fotó: Bujnovszky Tamás

A csinálás misztériuma, a csinálás mint módszer

2011-ben a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem doktorandusz hallgatójaként találkoztam először Berszán István erdélyi filozófus barátommal, aki már akkor gyakorláskutatással foglalkozott. Kutatási területe az olvasás és az irodalom területén volt meghatározó, de már akkor jól érzékelhető volt, hogy a módszer hatékonyan átültethető vagy alkalmazható az építészeti táborok módszertanának kialakításában is. Mára Berszán gondolatai a csinálásra, a tapasztalásra épülő alkotói programjaink egyik meghatározó alapvetésévé váltak.

Az oktatás egyre absztraktabbá válik, miközben a közölni kívánt tartalmak és tudás egyre áttételesebb módon jut el a hallgatók felé. A Hello Wood alkotótáborai valójában csupán olyan elemi kapcsolódásokat igyekeznek újra létrehozni építész és anyag, alkotó és környezet, egyén és közösség között, melyek közvetítőmentesek és külön-külön is jól értelmezhetőek. E tapasztalási formák közül is kiemelkedik a jobb szó híján „csinálásnak” nevezett aktus, mely első látásra végtelenül profánnak, a napok múlásával mégis egyre mélyebbnek, elgondolkodtatóbbnak mutatja magát.

Ezen az úton az anyag megismerése, újrafelfedezése az első lépés. Elemi ismeret, de mégis megdöbbentő látvány a megérkező faanyag mennyisége. A hallgató számára gyakran az alapvető keresztmetszeti méretek megkülönböztetése is nehézséget jelent az anyag lepakolásának pillanatában. A résztvevők lassan megszokják az anyag alapvető tulajdonságait; a szilárdságot, az illatot, a felületet és megismerik határait. Felfedezik a megmunkálás lehetőségeit és gyakran tesztelik az anyag határait. Megismerkednek azzal az élménnyel is, mely során az anyag a projekt, a cél részévé válik, belsővé válik az a tapasztalat is, mely az anyag felett egyre teljesebb magabiztossággal jellemez-

Fotó: Somoskői Gábor

hető. A résztvevő lassan olyan alapvető tudások birtokosává válik, melyek a megmunkáláson keresztül képessé teszik az alapvető funkciókat is kielégíteni képes szerkezetek létrehozására. A hét elteltével természetesen nem képzett asztalosokat kapunk. Elégedett és magabiztos résztvevőket láthatunk, akik a mesterember elvégzett munkája felett érzett jogos büszkeségében osztoznak! A munka önbizalmat ad, a megvalósítás és építés hitet, a gyakorlás pedig szaktudást. Az anyag kilép a virtualitásból és visszatér a valóságba. Szúr, súlya, sűrűsége, illata van, ellenáll vagy épp meghajlik az akaratnak. A tábor résztvevői személyesen megélt tapasztalatokkal térnek vissza az iskolapadba. Beszélni tudnak élményeiről, közösen végzett munkáról, a perszelő nap gondolatokat is szétbontani képes erejéről, figyelemről és személyességről. Talán az anyag közvetlen megismerése, az alkotó és az anyag szinte intim kapcsolatának kibomlása is oka a szoros személyes kapcsolat kialakulásának, ami életre szóló köteleket is eredményez.

Pozsár Péter

SAINT-GOBAIN

350 ÉVES MÚLT, JÖVŐBE MUTATÓ INNOVÁCIÓK

A TEKINTÉLYES MÚLTAL RENDELKEZŐ SAINT-GOBAIN CÉGCSOPORT ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL INNOVÁCIÓS EREJÉT SZEMLÉLTETŐ, FUTURISZTIKUS, UTAZÓ PAVILONOK JÁRJÁK BE A VILÁGOT.

A Saint-Gobain története a 17. századra nyúlik vissza: a tükörüveg gyártására szakosodott manufaktúrát 14. Lajos király alapította. Első megrendelése a versailles-i tükörterem elkészítése volt. Az 1850-es években nyitotta meg első, külföldi üzemét Németországban, mellyel kezdetét vette a ma már 64 országban jelen lévő nemzetközi cégcsoport expanziója. Mára a cégcsoport az egyike a világ vezető lakókörnyezet-fejlesztéssel és építőiparral foglalkozó vállalatainak. Tevékenységének fókuszában az építőanyag-tervezés, -gyártás és -forgalmazás, a világpiacok egyre növekvő igényeinek és kérésletének innovatív megoldásokkal történő kielégítése áll, az energiahatékonysági és a környezetvédelmi szempontok maximális figyelembevételével.

Piros Attilát, a cégcsoport hazai Rigips-divíziójának ügyvezetőjét a Saint-Gobain Habitat stratégiájáról és a cég által fontosnak tartott fenntarthatósági elvekről kérdeztük.

Mit jelent a habitat stratégia?

Piros Attila: A habitat a fenntartható lakótér, élettér stratégiáját jelenti. A cégcsoport valamennyi fejlesztését erre a stratégiára alapozza. Rendszerekben és teljes értékű építési megoldásokban gondolkodunk. Célunk, hogy az élhető lakókörnyezet mindenki számára elérhető lehessen.

Mik a fő irányvonalai?

Piros Attila: A stratégiánk alapját képező innovatív lakótér megvalósítása a ma rendelkezésre álló műszaki megoldásainkkal kivitelezhető. Legyen szó akár akusztikai, tűzvédelmi, levegőtisztító vagy magas teherbírású megoldásokról. Fontos irányvonalunk a társadalmi felelősségvállalás, amely nemcsak alaptevékenységeinkben jelenik meg, hanem fontos márkaértékünk is.

A Saint-Gobain alapítványa az elmúlt hat esztendőben 48 ország 200 nonprofit szervezetét támogatta. Ezen tevékenységünkben fontos szempont, hogy munkatársaink személyesen is részt

vegyenek a támogatott projektek megvalósításában. A Habitat for Humanity Magyarországgal megvalósuló, Elsőként Lakhatást! kezdeményezés nagyszerű példája ennek itthon.

Hogyan képzeli el a jövő otthonát?

Piros Attila: A jövő otthona mindenképp a fenntarthatóság jegyében kell hogy épüljön. Figyelembe véve a környezetvédelmet és az energiahatékonyságot.

A most piacon lévő termékek 20%-át az elmúlt öt évben fejlesztették. Ez azt jelenti, hogy a habitat stratégia egyre nagyobb teret nyer a termékkínálatban is?

Piros Attila: Pontosan így van. Az innováció a cégcsoport egyik legfontosabb értéke. A Saint-Gobain a világ 100 leginnovatívabb cége közé tartozik. Annak érdekében, hogy ez állandó vállalati értékünk legyen, fontos mutató, hogy piacon lévő termékeink 20 százaléka 5 éve még nem is létezett.

Magyarországon hogyan ünneplik meg a 350 éves évfordulót?

Piros Attila: Ez az időszak arról szól, hogy az ünnepelt ajándékoz. Hazánkban sajtóeseményekkel, konferenciákkal, részvételével, edukációs kampányokkal, új kiadványokkal, road showkkal, fiatal építésznek szóló pályázattal és innovatív értékesítéstámogató eszközökkel ünnepelünk. ■

”

A KREATIVITÁS IDEJÉT ÉLJÜK, FONTOSNAK ÉREZZÜK, HOGY AZ ÉPÜLETEK LEGYENEK KREATÍVAK, ÖSZTÖNZŐEK, ÉS AZ EMBEREK JÓL ÉREZZÉK MAGUKAT BENNE.”

Piros Attila,
a Saint-Gobain cégcsoport
Rígips-divíziójának ügyvezetője

ÉRDEKESSEGEK A SAINT-GOBAINRÓL

- A Saint-Gobain szállította az üveget a Louvre piramishoz, valamint a pekingi és sanghaji opera épületéhez.
- Európában minden második autó üvegét a vállalat szállítja.
- Évente több mint 30 milliárd üvegpalackot és üvegedényt gyártanak.
- 80 fővárost és több mint ezer nagyvárost láttak el a világban vízvezetékkel.
- A Saint-Gobain szigeteli az USA-ban a házak egyötödét.
- Bevételeinek 1/3 része az épületenergetikai megtakarításokat elősegítő és környezetbarát termékek és megoldások értékesítéséből származik.
- A szolártechnikai eszközökhöz szükséges speciális üveg szállításában világszinten mintegy 20 százalék, Európában pedig mintegy 50 százalék piaci részesedést tudhat magáénak.

A CÉGCSOPORT MAGYARORSZÁGI VÁLLALATAI

A cégcsoport Magyarországon Saint-Gobain Construction Products Hungary Kft. néven, három márkanévvel **RIGIPS, ISOVER, WEBER** van jelen az építőipari piacon. A vállalatcsoport további tagja a gépjárműüvegek értékesítésére specializálódott Saint-Gobain **AUTOVER**, a csiszolóanyaggyártó és -értékesítő Saint-Gobain **ABRASIVES**, valamint

az építőanyag-forgalmazó **RAAB KARCHER** hálózat és a **PLATFORM ÁRUHÁZ**, amely az építőiparban dolgozó mikro-, kis- és középvállalkozások, valamint házépítők, lakásfelújítók igényeit szolgálja ki teljes körűen. A vállalatcsoport tulajdonában van Magyarország első és egyetlen gipszkartongyára Halmajugrán.

Építészképzés külföldön

Az építészet oktatása körüli mai zavar megértéséhez egy kicsit vissza kell mennünk az időben és elemeznünk a szakma tradicionális reprodukciós modelljét. Nem tévedünk sokat, ha azt állítjuk, hogy a szakma hagyományosan építő céhek mester-tanítvány viszonylatában öröklődött át (sok esetben ennek a nosztalgikus felhangjait érezni a mai oktatási érvrendszerekben is). A 18-19. század fordulóján kezdett formálódni az építés szakmai oktatás, országonként különböző formában.

Angliában 1769-ben alakult a Royal Academy of Arts, 1847-ben alapították az első építészeti iskolát (Architectural Association (AA)), azonban ennek a képzésnek nem volt kapcsolata az akkor már működő akadémiai, egyetemi képzésekkel. 1889-ben indították el az első négy éves képzést és 1901-ben kezdődött el a nappali képzés. A Royal Institute of British Architects, a RIBA, amely 1834-ben alakult meg tudományos testületként és lett kvázi kamaraként a képzés fő irányítója, máig irányítja a szakmai vizsgákat. Az oktatás mindig is szorosan kapcsolódott a gyakorlathoz, a hallgatóktól elvárták a folyamatos tervezőirodai munkát.

Franciaországban a szakmai szervezetek helyett az állam irányította a képzést, az Académie des Beaux Arts-on, azaz az akadémián keresztül. Az akadémia nyolc tagja teljhatalommal rendelkezett, iskolák, képzések, szakmagyakorlási kompetenciák, tanulmányutak, mind csak az ő jóváhagyásukkal valósulhattak meg. Az École Polytechnique 1794-ben, az École des Beaux-Arts 1819-ben alakult meg.

Németországban a szakmai oktatás mindig is professzorokhoz kötődött, a tanszékek úgy működtek, mint kisebb hitbizomány, a professzor szakmai, kutatási, megélhetési háttere. Igen elterjedt volt Németországban az építész és mérnök szakma szoros együttműködése és az építészek is sokszor inkább építőmérnöki jellegű feladatokat láttak el. Jellemző, hogy még 1880-ban is a német építészek alig 42%-a dolgozott a magánszektorban, a többség állami feladatokat látott el. A német műegyetemek jellemzően politechnikumok voltak és csak néhány működött művészeti karakterrel.

Amerikában az építészet oktatása nehezen indult. A francia École des Beaux Arts iskolarendszeri modellt követők kezdték a szakmagyakorlást, de megjelentek az angol hagyományokat követő erős kamarai hátteret feltételező modell követői is. Ez utóbbi sokáig nem érvényesült Amerikában, hanem a francia akadémiai irányzat, amelynek a múlt század elejétől

vetett véget a Bauhaus térnyerése. Amerikában az első építészeti iskola 1866-ban kezdte meg működését az MIT-n és 1900-ban már 12 építészképző hely létezett. Az egyetemeken nem folyt építészeti kutatás, 1920 és 1974 között összesen 56 építész doktori fokozat született az Egyesült Államokban. Ez olyan alacsony szám volt, hogy az ottani egyetemek nem is vették komolyan az építészeti karokat, lévén nem tudnak tudományos teljesítményt felmutatni. Ez a helyzet azóta radikálisan megváltozott. Amerika lett az építészeti kutatások központja, hiszen településtervezésben, számítástechnikában, új építési technológiák fejlesztésében az ezekre ráfordított kutatási összegek nagyságrendekkel nagyobbak, mint a kontinensen. Az amerikai egyetemek pénzügyi lehetőségeit jól jellemzi, hogy több egyetemnek a költségvetése meghaladja a teljes magyar felsőoktatási költségvetést.

A ma létező négy modell az angol szakma által felügyelt modellre, a francia állam által irányított modellre, a német egyetemek által irányított és az amerikai gyakorlatias vegyes modellre vezethető vissza.

Európai szinten legkorábban az 1985-ös 85/384 EEC Tanács irányelve foglalkozott az egységes építészképzéssel. A Tanács irányelve (1985. június 10.) az építésmérnöki oklevelek, bizonyítványok és a képesítés megszerzéséről szóló egyéb tanúsítványok kölcsönös elismerését, valamint a letelepedés és a szolgáltatásnyújtás szabadságának tényleges gyakorlását elősegítő intézkedéseket rögzíti. Itt jelenik meg először az azóta sokszor hivatkozott 11 pont, azaz egy egységes követelményrendszer, amelyet az építészképző helyeknek el kell fogadniuk.

Az idézett irányelv a következőket mondja ki: Az oklevelekhez, bizonyítványokhoz és a képesítés megszerzéséről szóló egyéb tanúsítványokhoz vezetők oktatást és szakképzést elsősorban az építészetrel foglalkozó, egyetemi szintű tanulmányok biztosítják. Az ilyen tanulmányok során egyensúlyt kell kialakítani az építésmérnöki képzés elméleti és gyakorlati szempontjai között és biztosítani kell a következő kompetenciák megszerzését:

1. az esztétikai és műszaki követelményeket is kielégítő építészeti tervek elkészítésének képessége,
2. az építészettörténet és az építészeti elméletek, valamint a kapcsolódó művészetek, technológiák és tanulmányok megfelelő ismerete,
3. az építészeti tervezés minőségére ható képzőművészetek ismerete,
4. a várostervezés és a tervezés megfelelő ismerete, a tervezési folyamathoz szükséges képességek megléte,

5. az emberek és épületek, az épületek és a környezet közötti kapcsolat ismerete, valamint annak a szűkségyszerűségnek a megértése, hogy az épületeket és a közöttük lévő teret az emberi igényekhez és mértékekhez kell igazítani,
6. az építészmérnöki szakma és az építészmérnök társadalmon belüli szerepének megértése, különösen a társadalmi tényezőket figyelembe vevő előzetes tervek készítésében,
7. a vizsgálati módszerek és a vázlatkészítés megértése egy tervezési projekt számára,
8. a szerkezettervezéssel és az épülettervezéssel kapcsolatos építési és műszaki problémák megértése,
9. a fizikai problémák és technológiák, valamint az épületek funkcióinak ismerete, hogy az épületekben kényelmes és az éghajlat elleni védelmet biztosító belső feltételeket lehessen teremteni,
10. a szükséges tervezési szakértelem, amely kielégíti a felhasználók igényeit a költségtényezők és az építési előírások korlátai között,
11. azoknak az iparágaknak, szervezeteknek, szabályozásoknak és eljárásoknak megfelelő ismerete, amelyek szerepet játszanak a tervezést követő kivitelezésben, valamint a tervek általános tervbe történő foglalásában. A 11 pont azonban még nem szabályoz minden feltételt, két fontos kritériuma van még az elismerésnek:
 - 1) az oktatás és szakképzés teljes időtartama legalább négy év egy egyetem vagy annak megfelelő oktatási intézmény nappali tagozatán, vagy legalább hat év egyetemen vagy annak megfelelő oktatási intézményben, amelyből legalább három év nappali tagozatos képzés;
 - 2) az ilyen oktatás és szakképzés egyetemi szintű vizsga sikeres letételével zárul.

1999. június 19-én aláírták a Bolognai Nyilatkozatot, amely megindította a felsőoktatás reformját Európában. Kevesen tudják, hogy a Bolognai Nyilatkozat mindössze hat intézkedést foglal magában:

- a könnyen felismerhető és összehasonlítható felsőoktatási képzések rendszerét. A nyilatkozat tartalmazza egységes oklevél-melléklet bevezetését az átláthatóság javítása érdekében;
- alapvetően két képzési cikluson alapuló rendszert: egy, a munkaerőpiacon hasznosítható és legalább hároméves első képzési ciklust, valamint egy második ciklust (a mesterképzést), amelynek feltétele az első képzési ciklus elvégzése;
- egy kreditátviteli és -gyűjtési rendszert az ECTS-modell alapján, melyet az Erasmus csereprogram használ;
- a hallgatók, az oktatók és a kutatók mobilitását, a mobilitás minden akadályának megszüntetését;
- együttműködést a minőségbiztosítás tekintetében;
- az európai dimenzió érvényesítését a felsőoktatásban: növeli azon modulok, oktatási és tanulmányi területek számát, amelyek tartalmában, irányában vagy szervezésében megmutatkozik az európai dimenzió. Magyarország sietve és kellő körültekintés nélkül hajtott végre ezt az ajánlást, legalábbis, ami az építészképzést illeti.

2005. szeptember 7.-ig, a 2005/36 EK irányelv elfogadásáig a 85/384 irányelv volt az egységes bírálati alap, és azok az egyetemek, amelyek a kölcsönös elismerést kérték, ezen kritériumok teljesülését kellett igazolni. Létrejöttek Brüsszelben azok a szervezetek, amelyek elbírálták az országok hatóságai által benyújtott kérvényeket és így szép lassan nőtt az elfogadott képzések száma. Európában jelenleg az Európai Parlament és a Tanács 2013/55/EU irányelve (2013. november 20.) a szakmai képzések elismeréséről szóló 2005/36/EK irányelv és a belső piaci információs rendszer keretében történő igazgatási együttműködésről szóló 1024/2012/EU rendelet (az IMI-rendelet módosításáról) szabályozza az építész oktatását. Ebben a legfontosabb változás, hogy a szakmagyakorlás megkezdéséhez elegendő az ötéves egyetemi szintű nappali képzés gyakorlat nélkül illetve a négyéves egyetemi szintű képzés két év gyakorlattal. Nézzük meg, hogy ezen viharos jogi eseményekre hogyan reagáltak az egyetemek. Az egyetemek többsége áttért a kétfokozatos képzésre, ma Európában túlnyomó többségben van a 3+2 évfolyamos gyakorlat. Európában mintegy 400 építész képző hely van, azaz átlagosan minden egymillió állampolgárra jut egy építész iskola. Ennek fényében a magyarországi nyolc iskola nem tűnik soknak, és ha az ezer főre jutó építészek számát nézzük, akkor is a középmezőnyben vagyunk, a magunk tízezer főre jutó hét építészével. Vizsgáljuk meg kilenc környező és számunkra fontos ország és kilenc képzési hely oktatási profilját, abc sorrendben.

Ausztria: A képzés kétfokozatú, 3+2 éves, a szakmagyakorláshoz ezen kívül három éves gyakorlatot kell igazolni. A kötelező továbbképzési rendszer itt is működik.

A bécsi TU WIEN a maga 4000 hallgatójával és 150 tanárával a legnagyobb építész képző hely Ausztriában, a BSc képzés 180 kredittel, az MSc képzés 120 kredittel zárul.

Csehország: A képzés iskolánként változó, a 3+2, a 4+2, de a folyamatos hatéves képzés is létezik. A prágai építészkaron a hároméves BSc képzésen 900 hallgató tanul, míg az MSc képzésre 530-an járnak. Az oktatói kar létszáma 130 fő. A végzés után három éves szakmai gyakorlatot követelnek meg a hallgatóktól ahhoz, hogy tervezői jogosultságot kaphassanak, ebben tervezőirodai és kivitelezési gyakorlatot is számon kérnek. A folyamat végén a jelöltek kamarai vizsgát tesznek, a továbbképzés nem kötelező.

Lengyelország: Jellemzően 3,5 éves a BSc képzés és másfél éves az MSc képzés. Érdekeség, hogy a beszámítható szakmai gyakorlat kezdetét a BSc végzés időpontjától számolják, azaz valaki MSc kurzust végezhet, miközben szakmai gyakorlaton van. Ezzel együtt megkövetelnek minimum két éves szakmai gyakorlatot, ezen belül egy éves kivitelezési gyakorlatot, így legkorábban 5.5 év után tehet valaki kamarai vizsgát. A varsói műegyetemen, ahol 130 oktató tanít 1100 építész hallgatót, 4 éves a BSc program és 2 éves az MSc. Évente 150 hallgatót vesznek fel BSc és MSc képzésre

is, a tandíj 3000 Euró évente, amely megfizetésétől az ötven legjobb mentesül.

Németország: A tartományi rendszer miatt nagyok a különbségek. Három tartományban a négyéves BSc képzéssel is tervezői jogosultsághoz lehet jutni. A legelterjedtebb változat a 3+2 éves képzés, de a Fachhochschulék sokszor megmaradtak az egységes ötéves képzés mellett. A megkövetelt szakmai gyakorlat is változó, legalább kétéves igazolt szakmai gyakorlat mindenütt kell, de van tartomány, ahol három évet kérnek igazolni. Bizonyos tartományokban kötelező a továbbképzés.

A müncheni TU München 1868 óta folytat építészképzést és struktúrája nagyon kifinomult. Az összesen 1400 hallgatóra 295 oktató jut, ami az egyik legjobb oktató-hallgató arány Európában. Az alapképzésük a négyéves BA (Bachelor of Arts) ahol 600 hallgató tanul. Ezt a képzést kétféle módon lehet folytatni: MA illetve MSc képzéssel. A mesterképzések kétévesek és a következőképpen tagozódnak: MA: építészet, MSc: energetikai tervezés, várostervezés, szerkezettervezés. A mesterképzésekre 240-en járnak, a tandíj 500 Euró félévenként.

Olaszország: A képzés túlnyomórészt 3+2 éves rendszerben folyik, viszont a végzés után a szakmagyakorlás előtt nem követelnek meg semmilyen igazolt gyakorlatot. Olaszországban legmagasabb az ezer főre jutó építészek száma is (a 60 milliós Olaszországban 147000 építész van), és a legnagyobb számban itt tanulnak építészeti ismereteket a hallgatók.

A római Sapienza egyetem az egyik legrégebben alapított egyetem Olaszországban a maga 10900 hallgatójával és 238 oktatójával többféle képzést kínál. Létezik az egységes ötéves építészképzés (MSc) és a 3+2 éves BSc+MSc képzés is. Ez utóbbinál az MSc képzések a műemlékvédelem, a tájépítészet, a vizuális kommunikáció és a projekt menedzsment irányába specializálódnak.

Románia: Ez az egyik olyan ország, ahol hatéves a képzés. A képzés után kétéves gyakorlatot kérnek, majd kamarai vizsga következik. A kötelező továbbképzés rendszerét most próbálják bevezetni.

A bukaresti Ion Mincu egyetem a legrégebbi és legjobb román építészképző hely, nem véletlenül ezt az iskolát akkreditálták elsőként Európában. A képzés az Ecole des Beaux-Arts' minta alapján folyik 1892 óta és jellemzően inkább építőművészeti képzés. A 3000 hallgatóra 306 oktató jut, a képzés hat éven keresztül folyamatos. Létezik még két másik ötéves képzés is a Ion Mincu egyetemen: belsőépítés és urbanista MSc, ugyancsak osztatlan formában.

Szlovénia: Az oktatás egyfokozatú, ötéves, amely után három éves szakmai gyakorlatot követelnek meg. Ljubljánában az építészkaron is egységes egyfokozatú építészképzés folyik, ahol 300 kredit teljesítése után March fokozatot kapnak a hallgatók. Az egyetemen 1230 hallgató tanul, az oktatók száma 105 és nem kérnek tandíjat az EU országból érkezett hallgatóktól.

Szlovákia: A képzés hatéves és a végzés után három év szakmai gyakorlatot kell igazolni egy bejegyzett építész mellett. A folyamat végén az állam által szervezett vizsgát tesznek az építészek, hogy megkezdhessék a szakmagyakorlást.

Pozsonyban a Műegyetemen a hatéves képzés 4+2 éves formában folyik, 1300 hallgatóval, 142 oktatóval. A mesterképzésben megkülönböztetünk építész és urbanista mesterképzési programokat, valamint formatervező MA programot.

Svájc: Svájcban ahhoz, hogy valaki építész legyen, legalább öt évet kell egyetemen tanulnia, utána viszont sem regisztrálnia nem kell magát, sem vizsgát nem kell tennie, és kötelező gyakorlatot sem írnak elő. A svájci ETH Zürich sokáig számított a képzés etalonjának kiegyensúlyozott mérnöki és művészi képzése miatt. Ma hároméves MA és kétéves MSc programot kínálnak hallgatóiknak.

Miután az évek során közel 150 építészképző hely tananyagát megismertem, néhány általános összegző gondolatot szeretnék megfogalmazni arról, hogy melyek azok az általános tendenciák, amelyek újabban az európai építészképzésben érvényesülnek:

- a képzésben erősödik a team munka, de ez nem az építészek egymás közötti munkáját jelenti, hanem azt, hogy az építészek a társtervezőkkel és különböző megbízói csoportokkal együtt dolgoznak.
- A hagyományos tantárgyak száma radikálisan csökken, megszűnik az egy félévben felvett 10–12 tantárgy, és komplex ismereteket adó, félévenként maximum 4–5 tantárgyat tartalmazó tematika mentén tanulnak a hallgatók.
- A projekt jellegű oktatás terjed, ami nem szünteti meg a hagyományos ismeretadó tárgyak (mint például építészettörténet vagy épületszerkezettan) oktatását, de ezek is jobban integrálódnak a projektekbe.
- Jelentős átrendeződés van a műszaki terület ismeretanyagai között, csökken a tartószerkezetek és nő az energetika szerepe. Általánosságban is elmondható, hogy a műszaki jellegű tárgyak nem veszítettek jelentőségükből, de a hagyományos matematika, statika, ábrázoló geometria hármasa helyett az anyagtanra, a számítástechnikára, és annak alkalmazásaira helyeződött a hangsúly.
- A fenntarthatóság, az egészséges és biztonságos környezet létrehozása alapvető oktatási szempont, de nem mint tantárgy, hanem valamennyi tantárgy és projekt elválaszthatatlan része.
- Az új épületek, új települések helyett a felújítás, átépítés, a rehabilitáció került túlsúlyba, mint a következő ötven év fő építési feladata.
- Renszánszukat élik a szociológiai indíttatású projektek, a közösségi kertek, fenntartható települések és épületek, a városi életet elviselhetőbbé tevő kísérletek.
- Mindenütt a képzés része lett a kirándulás, épületlátogatás, városnézés, irodák meglátogatása, így az oktatás kimozdult az egyetem épületéből és építkezési helyszíneken, tervezőirodáknak folytatódik.

- A specializáció az első három év után, a Master képzésekben nyilvánul meg, az egységes alapképzésből minden Master elérhető.
- A művészeti jellegű és a műszaki jellegű képzés erősen elkülönül egymástól. Az egyik a formaképzésben, designban erős, a másik a megvalósítást, a szerkezeteket, és a kivitelezést érzi fő feladatának.
- A képzések minden jelentős oktatási egységben angol nyelven is folynak.
- Minden komoly intézmény kínál doktori és szakmérnöki képzéseket, lehetővé téve az élethosszig tartó tanulást.

Mint a példákból látható, egységes európai építész-oktatás nem létezik. A képzést mindenütt a szakma hagyományai, társadalmi elfogadottsága alapján lehet csak értékelni. Nyugat-Európában, ahol a kamarák erősek voltak, ma is a szakmai közélet szervezői, hiszen hitelesek a szakma, a megbízók és a politikusok számára is.

Kelet-Európában ezzel szemben az állam próbálja meg irányítani a szakmát, szigorú szabályokkal igyekezve érvényt szerezni a közérdeknek.

Fontos felhívni a figyelmet arra, hogy a képzések mindig aszerint alakultak, hogy milyen szerepet szánunk a társadalomban az építészeknek. Amennyiben az építész inkább tanácsadó, akkor egy lazább, megengedőbb képzés a jellemző (ilyenek a dél-európai képzések), amennyiben az építész mérnöki mivolta is hangsúlyozásra kerül, akkor megindul egy specializációs folyamat, amely feltartóztatathatatlant. Meggyőződésem, hogy az építész képzés pontosan követi az orvosi képzés történetét. Mindkét esetben oszthatatlan, komplex tudásanyagot kell kezelni és ezen ismeretek annyira szerteágazók lettek, hogy csak több fokozatú képzés felel meg a szakma jellegének. Először szükséges egy egységes alapképzés, ahol a teljes szakmai vertikum bemutatásra kerül. Elkerülhetetlennek tartom, hogy az építészképzésben is az élethosszig való tanulás és a szakmérnöki rendszer váljon általánossá.

Az építész szakma alapvetően generalista, ugyanakkor azt is látni kell, hogy a régi értelemben vett generalista fogalma nem tartható tovább fenn. Ideálisnak tekinthető, ha az ötéves, általános (generalista) képzés után a gyakorlat és a szakmérnöki képzések teszik specialistává az építészt. Senki nem hiheti el, hogy pusztán ötéves képzéssel mindenre alkalmas építész képezhető. Van a képzésnek egy másik – a bolognai rendszert jobban követő – lehetősége is. Ez esetben a hároméves generalista alapképzésre épül egy kétéves specializáció, így egy specialista építész képezhető. Az előbbi magában hordozza annak lehetőségét, hogy évek, évtizedek alatt egy sokoldalú, magasabb szintű generalista építész nevelődjön ki, míg az utóbbi esetben a specialista építész a további specializáció irányába mozdulhat el. Nem lehetséges, hogy egy építész ötéves képzés alatt szerkezetekből, tervezési ismeretekből, építészettörténetből, energetikából, urbanisztikából, belsőépítészetből, tájtervezésből, számítástechnikai ismeretekből annyi ismeretet és jártasságot kapjon, hogy szakma-

gyakorló lehessen. Ahogy az általános orvos is gyakorlattal és szakvizsgákkal válik sebésszé, onkológussá, traumatológussá vagy endokrinológussá, az építész is gyakorlattal és szakmai továbbképzéssel válhat településtervezővé, belsőépítésszé, energetikai tervezővé, statikussá, szerkezettervezővé, tájtervezővé illetve projekt menedzserre. Az a karmester, akinek nem hisznek, akiben nem bíznak, akinek a szakértelmét a politikus, a befektető, a kivitelező, a számítógépes szakember, a hatósági mérnök mind kétségbe vonja, csalódott, és nem találja a helyét.

A mi generációnk harminc-negyven-ötven évvel ezelőtt arra lett kiképezve, hogy általános felelősséget vállaljunk a környezetünkért. Most újra eljött ennek az ideje, de ehhez szövetségeseket kell találnunk, és be kell bizonyítanunk, hogy érdemes velünk dolgoztatni. Az egyetemek mindig a jövő felé néztek, most is ezt teszik, amikor a legkülönbözőbb változatos programokat kínálják a hallgatóknak. A jól hangzó kurzusok per-se olyanok, mint a légyapír. Az oktatás is eladni akar, eladni szolgáltatást, tudást. Miután az oktatás állami támogatása szinte mindenütt csökken (ez az egyik legnagyobb hibája a kormányoknak) az intézmények kétségbeesetten próbálják meg magukhoz csalogatni a hallgatókat, érdekes, számos munkalehetőséget ígérő képzésekkel.

Nem túl szívderítő, de a hazai felvételi létszám radikális csökkenésében nem csak a demográfiai hullámvölgy a ludas, hanem azok a nyugati egyetemek, amelyek ingyenes képzéssel, jobb anyagi feltételekkel jobb jövőt kínálnak fiataljainknak. Amíg Nyugat-Európában az egy hallgató után kapott fejpénz 12.000–16.000 Euró/év, addig Magyarországon 1500–2000 Euróból kellene ugyanazt a szolgáltatást nyújtani, ugyanazokat a számítógépes programokat megvenni, ugyanannyi szakmai kirándulást szervezni és ugyanannyi külsős szakembert megfizetni. A különbség 6–8-szoros, ezt Kelet-Európa nem tudja kigazdálkodni.

Ki kell mondani, hogy jelentős agyelszívás tapasztalható, és ameddig a végzett munkaerő esetében ez akár vándorévekként, szakmai tapasztalatszerzés címén kívánatos is lehet, oktatási szempontból sajnos biztosan állítható, hogy aki az egyetemi éveit zömében nem Magyarországon tölti, az a barátait, szakmai társait sem innen fogja megtalálni és elveszett számunkra. Ez az igazán aggasztó, és visszafordíthatatlan kivándorlás.

Az építészképzés áttekintésétől napjaink társadalmi feszültségéig jutottunk, de ha nem fedjük fel a bajok forrását, esélyünk sem lesz azok gyógyítására.

Dr. Makovényi Ferenc

1. Massachusetts Institute of Technology

Bevezetés az építészetbe

Gondolatok az építészképzésről¹

Korunk építészképzésével kapcsolatban felmerülő és megválaszolendő számos alapkérdés közül a jelen írás egyet emel a középpontba: hogyan kezdődik az építészszerű válás folyamata, milyen tanítási és tanulási módszereket alkalmazunk az egyetem első évében. A kutatás az elméleti háttér mellett a személyes oktatói gyakorlaton alapul. Az építészet és az oktatás összetett kontextusának feltárására törekszük, hogy megtalálja a szakma állandónak tekinthető elemeit, illetve felfedezze azokat az új ismereteket, amiket be kell építeni a képzésbe. Az elsőéves hallgatók számára fontos az építészeti beavatkozások sokféleségének bemutatása, a környezet értékeinek és egységének érzékeltetése, a gondolatokat kommunikáló vizuális és verbális eszközök tanítása, de leglényegesebb a tudásvágy felébresztése és fenntartása, hogy művészi és tudományos kreativitásuk a későbbiekben valóban kibontakozhasson.

Előszó a magyar nyelvű változathoz

2012-ben, az *Építés – Építészettudomány* nemzetközi fórumában közölt angol nyelvű írás az 1948-tól működő Építész Világszövetség – Union Internationale des Architectes (UIA), The International Union of Architects – által 2010-ben, első alkalommal meghirdetett építészeti tudományos cikkpályázatra készült.² A 2011-ben lezajló kétfordulós pályázat első részében öt különböző régió-

ban nemzetközi zsűri értékelték a beérkezett anyagokat, majd régióként a három legjobb került a második forduló újabb bíráló bizottsága elé. Egy első, két második, három harmadik díjas írás született és öt kapott dicséretet.³ Az építészképzésről szóló publikációm a mezőnyben egyetlen európaiként harmadik díjas lett, így poszterként az UIA Tokióban megrendezett 24. világkongresszusán, 2011 szeptemberében is bemutatásra került. Az eredetileg angol nyelven írt és nemzetközi közönségnek szánt szöveg jelen magyar változata nem fordítás, hanem az angolra támaszkodó, azt a magyar olvasó számára fontos információkkal kiegészítő, önálló publikáció.

Bevezetés

A jelenleg érvényben lévő nemzetközi előírások az építésztervezői jogosultság alapfeltételeként minimum ötéves tanulmányi időszakot követelnek meg. Azonban az építészképzések országonként, sőt azon belül oktatási intézményenként is nagyon eltérőek. Ennek oka, hogy a globalizáció, a digitális forradalom, a fenntarthatóság igényének hatására folyamatosan alakul a szakma, emellett állandóan változik a felsőoktatás helye és szerepe a társadalomban, illetve a diákság is már egy új kor szülöttje. A képzések próbálnak mindegyre reagálni, ezért kínálnak egyre sokfélebb utat az építészlét felé.

1. TÁBLÁZAT. 1. ÉV / 1. FÉLÉV KÖTELEZŐ TANTÁRGYAI ÉS KREDITSZÁMAI (2010/11-es tantervi adatok alapján)

Építésztechnika Kar BME / 30	ETSAB Barcelona / 30	Department of Architecture of ETH Zürich / 36	ENSA Paris La Villette / 30
Bevezetés az építészetbe / 2		Építészeti tervezés / 8	Város- és építészetelmélet / 2
Térkompozíció / 5	Tervezés alapjai / 6	Tervezés alapjai / 8	Bevezetés a tervezésbe / 10
Bevezetés az épületszerkezetben / 2		Épületszerkezetek / 8	Épületszerkezetek I / 3
		Építőanyagok / 2	Szerkezzettörténet / 1,5
Bevezetés a tartószerkezetekbe / 2	Fizika / 6	Tartószerkezet-tervezés / 2	Bevezetés a tartószerkezetekbe / 2
Építészettörténet / 3	Tervezésemélet alapjai / 6	Művészet- és építészettörténet / 2	Város- és építészettörténet / 2
Filozófia / 2		Szociológia / 2	Tér és társadalom / 2
		Közgazdaságtan / 2	
Ábrázoló geometria / 5			Modellezés / 3
Szabadkézi rajz / 5	Rajz / 6		Rajz / 3
Matematika / 4	Matematika / 6	Matematika / 2	Matematika / 1,5

Az építészképzéssel kapcsolatban felmerülő és megválaszolendő számos alapkérdés közül jelen írás egyet emel a középpontba: hogyan kezdődik az építészé válás folyamata, milyen tanítási és tanulási módszereket alkalmazunk, alkalmazhatunk az egyetem legelső évében. A kutatás több pillérré támaszkodik: egyrészt a nemzetközi diskurzusra, szakirodalomra, megismert európai képzésekre, másrészt azokra a személyes oktatói tapasztalatokra, amelyeket az elmúlt két évtized során a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (BME) Építészmérnöki Karán szereztem.

Magyarországon az okleveles építészmérnök-képzés a BME elődje, a József Nádor Műegyetem keretein belül kezdődött 1871-ben és 1990-ig egyetlenként működött az országban. Az építészet hagyományosan kettősnek tekintett jellegéből adódóan a művészeti és mérnöki ismeretek együttes oktatására törekedett. Az 1990-es rendszerváltást követően a felsőoktatás jelentősen átalakult, megnövekedett a hallgatói létszám,⁴ bevezették a kreditrendszert, egyetemi szintű építészmérnök-képzés már öt helyen indult az országban, és az ötéves osztatlan képzés mellett 2006-tól megjelent a jellegzetesen magyar (mivel Európában a 3 + 2 tagolás az általános), 4 + 1,5 évre osztott kétféles Bologna-rendszer is.

Az építészképzés első évfolyama és az elsőéves diákok

A BME Építészmérnöki Kara 2006-ban újította meg képzését, azonban az új tanterv megőrizte a művészeti és műszaki területek közel 50-50%-os szigorú felosztását⁵ és a 20. századi oktatás alappilléreit, az ábrázoló geometriát, a szabadkézi rajzot és az építészettörténetet. Törekedett ugyanakkor arra, hogy az első év egyfajta bevezető kurzussá váljon és a korábbi, kizárólag műszaki tudásra alapozó tantárgyak mellé a tervezés alapjai

is bekerüljenek. Jelen írás erre a területre fókuszál, mivel 2006 óta tantárgyfelelőse és előadója vagyok a „Bevezetés az építészetbe” előadássorozatnak és egyik tankörvezetője a *Térkompozíció*⁶ és az *Építészet alapjai*⁷ tervezési gyakorlatoknak. Elmélet és gyakorlat, tudomány és művészet egymáshoz közelítése a cél, hiszen az építészet egyre bővülő határterület, ahol kreatív gondolkodással az ismeretek szintézisére kell törekedni. Ezt a szándékot tükrözi az európai képzések többségének tanterve, ahol a társterületek már a képzés kezdetétől nagy kreditszámú (6–20 kredit) tervezési tantárgyakba vannak integrálva.

Az 1. és 2. táblázat a BME Építészmérnöki Kar mellett három elismert, hasonló nagyságú hallgatói létszámmal működő európai építészkola jelenleg folyó elsőéves programját mutatja. A több száz iskola közül összehasonlításként kiemeltem az ETSAB-ot,⁸ amely 1875-től működik, 5 + 0,5 éves osztatlan építészmérnök-képzése (MSc) van, a zürichi Építészkar,⁹ amely 1854-től működik, 3 + 2 Bologna-rendszerű építészmérnök-képzése (MSc) van, és egyfajta európai mintaintézménynek tekintjük, és a párizsi La Villette-et,¹⁰ amely 1969-től működik, 3 + 2 Bologna-rendszerű multidiszciplináris építész-képzést (MA) ad.

Az építészet autonóm világ, de más tudomány- és művészeti területekkel együttműködve létezik, azokból is táplálkozik. Az építészképzés egyik korábbi középiskolai tantárgy folytatásának sem tekinthető, hanem azok összességére épül. A külföldi iskolák többsége ezért kéri az érettségi átlageredményét bemenetként és az első bevezető év végén, amikor az építészet iránt érdeklődők közelebb kerültek a szakmához – így az elképzelt ideák helyett már valós ismereteik is vannak – akkor szűrnék erősen. Barcelonában az érettségi átlageredménye számít, és az alapján rangsorolva engedik be a legjobb 380 jelentkezőt, akik közül másodéven már csak kb. 250 folytatja a tanulmányo-

2. TÁBLÁZAT. 1. ÉV / 2. FÉLÉV KÖTELEZŐ TANTÁRGYAI ÉS KREDITSZÁMAI (2010/11-es tantervi adatok alapján)

Építészmérnöki Kar BME / 30	ETSAB Barcelona / 30	Department of Architecture of ETH Zürich / 36	ENSA Paris La Villette / 30
Lakóépület-tervezés / 2		Építészeti tervezés / 8	Város- és építészetelmélet / 2
Építészet alapjai / 6	Tervezés alapjai / 6	Tervezés alapjai / 8	Bevezetés a tervezésbe / 10
			Idegen nyelv / 2
			Kötelező tanulmányút
Épületszerkezettan / 4	Épületszerkezetek alapjai / 6	Épületszerkezetek / 8	Épületszerkezetek 2 / 5
		Építőanyagok / 2	
Statika / 4	Fizika / 6	Tartószerkezet-tervezés / 2	
Építészettörténet / 3		Művészet- és építészettörténet / 2	Város- és építészettörténet / 2,5
		Szociológia / 2	Társadalomtudomány / 2,5
		Közgazdaságtan / 2	
Ábrázoló geometria / 5			Ábrázoló geometria / 3
			Modellezés / 3
Szabadkézi rajz / 4	Rajz / 6		
Matematika / 2	Matematika / 6	Matematika / 2	

kat. Zürichben minden svájci érettségivel rendelkezőt felvesznek az első évre és a 36 kredit/féléves feszített munkával elvégezhető évük eredményei alapján mehetnek tovább. Párizsban, ahol nem mérnök-, hanem nemzetközileg a többivel azonos építészjogosultsághoz vezető építészképzés van, a francia nyelv és irodalom érettségi eredménye, a motivációs levél, a középiskolai tanároktól kapott ajánlások, illetve a szóbeli beszélgetés teljesítménye alapján döntenek a felvételtől. A hazai felvételi rendszer a matematika és fizika érettségi eredményeit veszi elsősorban figyelembe, illetve a szabadkézi rajztudást értékeli. A képzés szempontjából nagyon hátrányos, hogy Magyarországon az alaptanterv művészeti előképzettséget szinte semmit nem ad, a középiskolás kerettanterv a 9. és 10. osztályokban heti 1 rajz / művészetiismeret órát ír elő, míg a 11. és 12. osztályban semmit. A felvételi alapvetően nem veszi figyelembe a szakma humán oldalát,¹¹ nem számít a motiváció, nincs szóbeli meghallgatás. Ugyanakkor a képzésre bekerülők közel 90%-a az 5 év helyett átlagosan 7,5 év tanulmányi idő alatt jut építész mérnöki diplomához (ld. az alábbi összefoglaló 3. táblázatot).

Az elsőéves hallgatók nagyon sokfélék, különböző családi, társadalmi, kulturális közegekből érkeznek¹² és teljesen eltérő az építészethez való viszonyuk, előképzettségük és képességeik. Emellett természetesen mindegyikük önálló, a felnőttkor kezdetén álló személyiség. Az elsősők, akik épphogy befejezték középiskolás tanulmányaikat, még a legnyitottabbak arra, hogy felfedezzék a lehetséges és a szakmához szükséges interdiszciplináris megközelítéseket, hiszen a filozófia, a biológia, a művészetek, a film, az irodalom, a történelem, a matematika, a kémia stb. mind kapcsolatba hozható az építészettel. Oktatásukat egyrészt erre a sokrétű tudásra kell alapozni, másrészt arra a végtelen kíváncsiságra, energiára és lelkesedésre, amivel a diákok 18–20 évesen az egyetemre érkeznek. Hiszen „minden ember tehetséges, minden egészséges emberben megvan az a mélyen rejlő képesség, hogy alkotó energiáit kibontakoztassa, ha munkáját belülről igentli”. Moholy-Nagy László 1928-ban fogalmazott így a Bauhaus nevelési elvei kapcsán,¹³ és ennek a pedagógiai megközelítésnek kellene uralkodnia korunkban is. A diákok lelkébe az első évben mélyen rakódnak le azok a szakmai és emberi élmények, amelyekre építkezhetnek.

A kontextus szerepe az építészképzés első évfolyamán

A kontextus szó szövegalkotás esetén a szöveg környezetét jelenti. Az építészetben használva elsősorban az épület fizikai környezetét jelöli,¹⁴ ugyanakkor tágan értelmezve a szakmát befolyásoló környezeti tényezők (társadalmi és gazdasági közeg, tudományos háttér stb.) mind a kontextus részei. Az építészképzés kapcsán a fogalom tovább bővül és arra a hallgatói, kulturális közegre is alkalmazható, amelyben az oktatás működik. Ez a környezet összetettebb, mint valaha, hiszen valós és virtuális, nemzeti és nemzetközi világ egyszerre létezik. Az információk mindenhol és mindig jelen vannak, illetve minden pillanatban újak születnek, ezért már nem a megszerzésük, hanem az áttekintésük, rendszerezésük, szűrésük és szintetizálásuk a feladat. A globalizáció radikálisan formál és deformál, elidegenít a környezettől, ezzel szemben a fenntarthatóság egyre inkább előtérbe kerülő elvei a lokalitásból adódó értékek újrafelfedezésére ösztönöznek. Korunk információs társadalmában a *glocal*¹⁵ kifejezés erre az élet minden területét természetes módon átható kettősségre utal, és ez a jelenség nem hagyható figyelmen kívül az építészképzésben sem. Hallgatók és oktatók egyaránt hálózatok tagjai, állandó internet-, windows- és cad-használók, akiknek otthonosan kell mozogniuk a nemzetközi elméleti és gyakorlati terepen is. A szakma szempontjából fontos a tudásvágy és a motiváltság megtartása vagy felébresztése, a kreatív, nyitott és kooperatív gondolkodás kialakítása, az önállóságra nevelés, az önbizalom és a változásokat követő rugalmasság képességének fejlesztése. Mindemellett a magyar diákokat elsősorban arra kell felkészíteni, hogy erős személyiségként, szakmai tudásukat használva és állandóan tágitva, a hazai problémákra találjanak megfelelő válaszokat. Hiszen nem dolgozhat mindenki máshol, mint ahova született, és a környezetre érzékeny, ezáltal remélhetőleg fenntartható beavatkozásoknak a tudás és a helyhez öntudatlanul bennünk létező kötődések a biztos alapjai.

Az építész feladata hagyományosan az épület létrehozása, maga az építés. Vitruvius, az építészet elméletének egyik legnagyobb hatású alakja, az ókor tudását összegezve az épületekkel szemben hármast – *firmitas*, *utilitas*, *venustas* (szilárdság, célszerűség, ékesség) –

3. TÁBLÁZAT. FELVÉTELI KÖVETELMÉNYEK A SAJÁT ORSZÁG HALLGATÓINAK (2012-ES ADATOK)

Építész mérnöki Kar BME	ETSAB Barcelona	Department of Architecture of ETH Zürich	ENSA Paris La Villette
3-szoros túljelentkezés	3-szoros túljelentkezés	minden jelentkező svájci állampolgárt felvesznek	16-szoros túljelentkezés
matematika- és fizika-érettségi eredménye	érettségi átlageredménye	érettségi megléte	francia nyelv és irodalom érettségi eredménye
szabadkézi rajz /megfelelt vagy nem			motivációs levél tanári ajánlások szóbeli meghallgatás

követelményrendszert állított fel. Ugyanakkor a múltban természetes volt az építészet környezetbe ágyazottsága, nemcsak fizikai, hanem szellemi értelemben is. Az európai kultúrkör építészetét több ezer éven keresztül meghatározta ez a szemlélet, és a történeti építészet teljes megújítását célzó modernizmus is még hasonló, a környezettől független három alapfogalmat használt, a szerkezetet, a funkciót és a formát. Azonban a 20. század új típusú és mennyiségű építési igénye és az azt kiszolgáló, segítő, illetve irányító technikai tudás – amely egyben a gazdasági fejlődés egyik mozgatója – lehetővé tette a függetlenedést a környezettől. Visszafordíthatatlan átalakulási folyamat indult be, és az ebből adódó veszélyek tényleges felismerése csak a 60-as években kezdődött meg. 1972-ben a Római Klub a „növekedés határai”-val figyelmeztetett az ökológiai katasztrófához közelítő környezetalakításra, 1987-ben pedig a Brundtland Bizottság, a fenntartható fejlődés koncepcióval próbált az emberiség számára új működési modellt felállítani.¹⁶ Mindezzel párhuzamosan az építészeti elméleten belül is megjelentek olyan irányzatok, amelyek a tágon értelmezett környezetet az építészetet meghatározó egyik legfontosabb összetevőnek tekintik.¹⁷ A kontextus összetettségére utal az az újabb fogalmi „triumvirátus”, mely az építészetet a helyhez (genius loci), az időhöz (Zeitgeist) és az emberi szellemhez (Spirit) való viszonyával definiálja.¹⁸

Az európai építész(mérnök)-képzés intézményei – válasszal a szakma, a társadalom és a környezet drasztikus megváltozására – a hagyományos technikai és művészi ismeretek korábban stabilnak tűnő dualitását az oktatásban felbontják. Egyre nagyobb szerephez jutnak a humán ismeretek, és az épület, mint végtérkép helyett a tervezés, a megvalósítás, a fenntartás folyamatainak tanítása kerül előtérbe.

Oktatási módszerek a BME építészképzés első évfolyamának tervezési tantárgyaiban¹⁹

A diákokat az építészet felé vezetni a környezetérzékelés és az elmélet párhuzamos oktatásával lehet. Ezt nem az egyetemen kellene kezdeni. Kisgyermekkorban még mindenkiben megvan az az ösztönös kíváncsiság a világra, ami ha minimális támogatást kap, bárkit egész életén át végigkísérhet, és így értő alakítója, használója, élvezője lesz a környezetnek. A hazai nevelésből ez a megközelítés szinte teljesen hiányzik, ezért nem meglepő, hogy még az építésznek készülő hallgatók többsége is – ha szülei, barátai vagy pedagógusai nem nyitották fel a szemét – kívülálló. Csak használja a várost, az épületeket, de már vagy még nem lát és nem tud. Kepes György 1968-ban megjelent, *Látásra nevelés* című könyvének bevezetőjében írja: „Az embereket összekötő hidakat csak akkor építhetjük fel, ha hajlandóak és képesek vagyunk tudásunkat és érzelmeinket egymással megosztani abból a célból, hogy megteremtjük az érzékelés közös világát, mely színvonalában 20. századi értékeket képvisel.”²⁰ Tehát az építészképzés első évének is legfontosabb feladata az emberi érzékelésre és a korunk kihívásainak megfelelő ismeretekre alapuló közös tudás megalapozása. A módszert három témára bontva (érezkelés, kifejezés,

elmélet) mutatom be, de természetes, hogy ezek nem elszigetelten, hanem egymással összefonódva léteznek az oktatásban.

A környezet érzékeltetése

Az építészhallgatókat meg kell tanítani a környezet érzékeny észlelésére, hogy tudásbázisukká és ösztönzőjükké váljon az őket körülvevő építészeti, városi, táji környezet, az élet.²¹ És Budapest ehhez fantasztikus terep! Ki kell lépni az iskola falai közül, hiszen a személyes átfogó élményt semmi nem tudja helyettesíteni. Kezdjék a barangolást saját jól ismert környezetükben, később merészkedjenek az ismeretlenbe! Támaszkodjanak ösztöneikre, megérzéseikre, tapasztalataikra! Rajzoljanak, fotózzanak, modellezzenek, beszéljenek, írjanak! Legyenek sokfélék, őrizzék meg egyéniségüket, fejlesszék képességeiket, merjenek kibontakozni és fejlődni! Hallgassák meg egymást, érveljenek és vitatkozzanak! Eleinte vezetni kell a diákokat az órák keretében, majd nyugodtan magukra hagyhatók.

A BME kötött tanterve és időbeosztása a képzésen belül nagyon kevés lehetőséget hagy minderre, pedig a módszer jelentőségét felismerve, az építésziskolák többségében az elsőéveseknek kötelező egyhetes tanulmányutat szerveznek (pl. ENSA Paris-la Villette), és a későbbi tervezési kurzusoknak is mindig része egy ismeretlen terület közös felfedezése (pl. ETH Zürich). A BME-n vannak épületlátogatások, pl. a „Bevezetés az építészetbe” előadássorozat egyik alkalmán a hallgatókat 10 különböző csoportra bontva, budapesti útvonalakon vezetjük végig. Visszajelzéseik alapján ez első félévük egyik legnagyobb szakmai élménye. A második félévben, a 2006-os új tantervnek köszönhetően, az „Építészet alapjai” tantárgy egyik rövid, háromhetes városi feladatának lett fontos része a környezetérzékelés és az egyéni tapasztalatátadás képességének fejlesztése. Fontos, hogy a hallgatók minél többször találkozzanak az építészettel, érzékeljék a valós tereket, méreteket, használatokat, anyagokat, szerkezeteket stb. és környezetük összetettségében maguk értékeljék a házakat.²² Így a helyszín adottságainak szubjektív és objektív feltárása későbbi tervezési feladataiknál is a gondolkodási folyamat természetes részévé válhat. Ha mindez hiányzik az oktatásból, akkor nem épül fel saját, a környezetre is érzékeny építészeti világuk, hanem csak mások egyre végtelenebb mennyiségű irányított interpretációja (művészi épületfotók, előadások, kritikák) által jutnak elvont és egyszerűen adaptálható ismeretekhez.

Kifejezés, kommunikáció

Az építészet kommunikációja az elmúlt két évtizedben teljesen átalakult. Egyrészt a korábbi időszakokhoz képest jóval fontosabbá vált a képi ábrázolást kiegészítő szöveg szerepe, tehát építészként jól kell tudni beszélni és írni. Másrészt a 90-es évektől kezdve a hagyományos két- és háromdimenziós rajzok és manuális modellek mellett megjelentek és nagyon gyorsan teret hódítottak a számítógépes rajzok és látványok. Mindez új készségeket követel az építészeketől, mivel napjainkban már a szabadkézi rajz, modellezés, számítógépes ábrázolás,

látványtervezés, fotózás, filmezés, tablók összeállítása, számítógépes prezentációk készítése, tipográfiai tudás stb. mind a vizuális kommunikáció elvárt szakmai eszköztárának része. Ráadásul a folyamatos technikai fejlesztések és az eltérő programcsaládok az egyszer elsajátított tudás állandó frissítését igénylik. Egyre mélyülő szakadék tátong azok között, akik hozzáférnek a technika által nyújtott új lehetőségekhez és azok között, akik nem. A diákok, a képzés és a szakma számára egyaránt új kihívást jelent az építészeti gondolatok kommunikációjának új eszközei által közvetített és a valós építészeti tartalmak közti különbség. Ráadásul a képzés elsősorban a szakmán belüli igényes kommunikációra készít fel, ugyanakkor a laikus megrendelők mást várnak. Számukra minőséget a médiában megszokott vizuális és verbális valóságábrázolás sugall.²³

A BME Építésztechnika Kara a tervezésoktatás első két évében megköveteli a hagyományos tervfeldolgozást, ugyanis elsősorban a tervezés és nem a prezentáció eszközeinek a tanítása a cél. Ezzel párhuzamosan különböző órákon (szabadkézi rajz, ábrázoló geometria, informatika stb.) fejlesztik a hallgatók ábrázolási készségeit, és ezek az ismeretek a tanulmányok későbbi fázisában remélhetően már összeérnek.

Az első félév építészeti tervezés felé vezető tantárgyában, a „Térkompozíció”-ban a diákok 12×12×12 cm-es makett kockákat készítenek. A „Térkompozíció” funkció és lépték nélküli alkotásai az építészetben belül a koncepció, kompozíció, tér és anyag közti összefüggések feltárására ösztönöznek, a feladatokat irányító fogalmak – hegy, barlang, átmenet, zene és fény – segítik az építészet multidiszciplináris megközelítését, és a kéthetente a kötelező bemutatásra készítenő tárgyak rendszeres és igényes munkára nevelnek.

Az alkalmazandó technika gyorsan és mindenki számára azonos módon elsajátítható, így nem tükrözi a hallgatók különböző előképzettségét, és nem a kivitelezés, hanem a gondolatosság marad az értékmérő. Háromdimenziós, a téri valóságot leképező, kézzel fogható, anyagszerű, látványos és egymással jól összemérhető munkák születnek, melyeket az órákon közösen vitatunk meg. A pedagógia fontos része, hogy a diákok saját teljesítményüket mindig másokéhoz is mérjék, legyenek kíváncsiak egymás gondolataira és munkáira, tanuljanak egymástól.²⁴ Az értékelés mindig egy hallgatói csoporton belüli relatív skála felállításával történik, és kiemelkedően fontos az oktatói pozitív és negatív visszajelzések minél egzaktabb megfogalmazása. A tervezésoktatásban a koncepciót közvetítő első médiumok tehát a makett és a szóbeli tervismertetés, illetve az oktatói értékelés. A második félév tervezési tantárgya, az „Építészet alapjai” valós, helyszínhez és használathoz kötött építészeti kérdésekkel szembesít. Az órák közös bemutatások és személyes konzultációk sorozata, mely lehetőség szerint kiegészül néhány külső helyszíni alkalommal. A négy különböző rövid feladat, a terv, tér és hely mottók köré szerveződik. Cél a helynek és programnak megfelelő koncepcióalkotás, a térformálás és a gondolatokat közvetítő ábrázolás fejlesztése. Első év végére a hallgatóknak már képessé kell válniuk arra, hogy elképzeléseiket koncepcióképekkel, írott szöveggel, léptékhelyes rajzokkal, szabadkézi látványrajzokkal, makettal és annak

fotóival bemutassák. Kommunikációs eszköztárak bővül, és egyre inkább érzik hiányosságait és egyéniségüknek megfelelő erősségeiket ezen a téren.

Az építészeti gondolkodás alapjai – elméleti háttér

Annak ellenére, hogy egyértelműnek tűnik, hogy az oktatási módszerek közül a leghatékonyabb a kis létszámú, tevékenységközpontú, vagyis a diákoktól aktív részvételt kívánó gyakorlat (tervezési feladatok, közös ismertetések, egymás tanítása),²⁵ az előadásoknak is fontos szerepük van az építészsképzésben. Howard Gardner, a bostoni Harvard Egyetemen az oktatás módszertanát kutató Project Zero²⁶ csoport egyik alapítója, többoldalú intelligencia-elméletében²⁷ megállapítja, hogy az intelligenciátípusok (a nyelvi, a logikai-matematikai, a térbeli, a zenei, a testi-kinesztikus, a személyek közötti, valamint a személyen belüli) mindenkiben különböző arányban vannak jelen, és ez az összetétel nagyon befolyásolja a tanulást. Az építésznek elsősorban magas fokú térbeli és logikai intelligenciával kell rendelkezniük, ugyanakkor a szakmai tehetségtől függetlenül, nagyon eltérő személyiség tartozik az interperszonális illetve az intraperszonális diákokhoz.

A BME Építésztechnika Karán a 2006-ban átalakított tanterv tette lehetővé az első félév új előadássorozatának, a „Bevezetés az építészetbe” tantárgynak a kialakítását. Az előadások célja képek és ábrák segítségével az építészet alapelemeinek és a köztük lévő összefüggéseknek az ismertetése. Fontos az elsőévesek általános „szakmai” érdeklődésének felkeltése, illetve lelkesedésük fenntartása.

Az előadások építészeti fogalmak mentén épülnek fel, hiszen ahogy Aldo Rossi fogalmaz: „...az építészet alapelveinek nincs történelmük. Szilárdan és változtathatatlanul fennállnak. Amik mindig változnak, azok a tényleges megoldások, a válaszok, amelyeket az építészet a tényleges problémákra ad.”²⁸ A diákoknak, akik maguk körül egy dinamikus, állandó mozgásban lévő, a média által kommunikált építészetet érzékelnek, szükségük van stabil, a tervezést alátámasztó elméleti alapokra. A nemzetközi szakirodalomban egyre több az oktatást segítő, illetve a laikusok igényeit kielégítő, szemléletűket formáló könyv. Ezek nem nagy képes albumok, nem speciális információkat tartalmazó szakkönyvek, hanem általában gondolatébresztő írások, személyes rajzok, fotók témák szerint vagy ábécébe rendezett gyűjteménye.²⁹ Az elsőévesek előadássorozata is ezt a módszert követi és az építészet, építés, tér, idő, ember, város, természet, rendeltetés, forma, tudomány, művészet című órák folyamán több mint száz fogalom segítségével, az építészet komplexitását, illetve az épület és a tágran értelmezett környezet kapcsolatrendszerét mutatja be. Mindezt a szerző által készített kortárs és történeti, magyar és külföldi (elsősorban az európai kultúrkörből vett), a részletektől a városi léptékig az építészetet egységként láttató példák sora illusztrálja. A számonkérés az írásbeli dolgozat mellett, egy konzultáció nélküli otthoni feladat, amely egy megadott építészeti fogalom értelmezése és egy a lakókörnyezetükből a fogalomhoz

kapcsolható építészeti példa ismertetése tablóra rendezve. Az elsőéves hallgatók munkái között számos, mind koncepciójában mind megvalósításában kiváló munka található.

Összefoglalás

Egy ősi kínai mondás szerint, a tanítók csak az ajtót nyitják ki, belépni rajta a diáknak kell.³⁰ Az építész képzés első évének ez a legfontosabb feladata. Lehetőségeket mutatni, feltárni korunk építészeti beavatkozásainak sokféleségét, egységében érzékelteni a környezetet, segíteni az elméleti és gyakorlati ismeretek összekapcsolását, felébreszteni vagy fenntartani a tudásvágyat. A diákok nagy része partner ehhez, indulásra kész. Remélhetőleg az egyetemeken oktató építész, mérnök tanárok³¹ is érzik feladatuk súlyát, tudják, hogy folyamatosan követniük kell a szakma és az élet változó igényeit és az állandó tanulás által képesek szellemükben fiatalok maradni.

Benkő Melinda PhD

1. A tanulmány eredetileg az MTA Bolyai János Kutatási Ösztöndíj támogatásával készült. Jelen publikáció az eredeti szerkesztett, rövidített változata
2. <http://www.uia-researchcompetition1.org>
3. http://www.uia-researchcompetition1.org/sub/sub_05.asp
4. 1990-ben 100 fő volt az országos keretszám, a 2012/13-as tanév építész mérnök ötéves osztatlan képzésén 200 ösztöndíjas, négyéves BSc képzésen 200 ösztöndíjas és 100 részösztöndíjas hely volt a hazai építész mérnök-képzések első évfolyamain.
5. Becker Gábor (ed.): *Faculty of Architecture BME Yearbook*. Terc Kiadó, Budapest 2007.
6. Tantárgyfelelős 2006-tól Cságyoly Ferenc DLA.
7. Tantárgyfelelős 2006-tól Varga Tamás DLA.
8. Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona, <http://www.etsab.upc.edu>
9. Department of Architecture of ETH Zürich, <http://www.arch.ethz.ch>
10. École Nationale Supérieure d'Architecture de Paris La Villette, <http://www.paris-lavillette.archi.fr>
11. A jelenlegi magyar felvételi rendszer szerint az összpontszám közel 75%-a a matematika- és fizika-eredményeken alapul, a magyar, történelem és idegen nyelv-ismeret, az érettségi és a közép-iskolai tanulmányi jegyek által pedig a megszerezhető pontok kb. a 25%-át jelentik.
12. Ez a sokféleség még inkább jellemző a multikulturális és sok külföldit is vonzó képzési helyeken, mint pl. London, Párizs, Zürich, Bécs stb. építészközpontjaiban.
13. Moholy-Nagy László: *Az anyagtól az építészetig*. Corvina Kiadó, Budapest 1968. 14.
14. Farrelly, Lorraine: *The Fundamentals of Architecture*. AVA Publishing, Lausanne 2007. 12–33.
15. Benkő Melinda – Fonyódi Mariann: *Glocal city – kortárs európai városépítészet*. Terc Kiadó, Budapest 2009. 10–11.
16. *Környezeti jövőkép*. Köztisztviselői Stratégiai Programok. Magyar Tudományos Akadémia, Budapest 2010. 7–9.
17. Bielefeld, Bert – Khouli, Sebastian El: *Idée de projet*.

Birkhauser, Basel 2007. 7–38.

18. Cságyoly Ferenc: Az építészeti mű szellemi meghatározottsága. In: Finta József (szerk.): *Épített jövőnk*. MTA Társadalomkutató Központ, Budapest 2005. 91–125.
19. Az alábbiakban a szerző elvei kerülnek bemutatásra, a módszer biztosan nem jellemző a BME első évfolyamán tervezést oktató valamennyi tanárra.
20. Kepes György: Bevezető. In: Kepes György (szerk.): *Látásra nevelés*. MTA Művészettörténeti Kutatóintézet, Kepes Vizuális Központ Eger. Argumentum, Budapest 2008. XI.
21. Meiss, Pierre von: *Elements of Architecture. From form to place*. E & FN Spon, London 1990. 15–28.
22. Bouchier, Martine: *10 clefs pour s'ouvrir à l'architecture*. Archibooks, Paris 2008. 41–44.
23. Archilaic címen, ebben a témában, 2010-ben a szerző konzultációjával a BME Építész mérnöki Karán Paczoly Zsófia és Szőke Zsófia készített Tudományos Diákköri Dolgozatot. <http://archilaic.tumblr.com/>
24. Unwin, Simon: *Analysing Architecture*. Routledge, London 1997. 18.
25. Az 1940-es évektől kezdve használják a különböző oktatási módszerek eredményességének ábrázolására az ún. tanulási piramist.
26. <http://www.pz.harvard.edu>
27. Gardner, Howard: *Frames of Mind: Theory of Multiple Intelligences*. Basic Books, New York 1983.
28. Rossi, Aldo: *Építészet a múzeumoknak, 1974*. In: Moravánszky Ákos (szerk.): *Monumentális*. Terc Kiadó, Budapest 2006. 156.
29. Néhány a szerző számára fontos, az első éves építész hallgatók oktatásánál is jól használható, különböző országok építészei által írt könyv: Gausa, Manuel – Guallart, Vincente – Müller, Willy – Soriano, Federico – Porras, Fernando Morales, José: *The Metapolis Dictionary of Advanced Architecture*. Actar, Barcelona 2003.
- Lipsky, Florence – Rollet, Pascal: *Les 101 mots de l'architecture*. Archibooks, Paris 2010.
- Meiss, Pierre von: *De la forme au lieu. Une introduction à l'étude de l'architecture*. Presses polytechniques et universitaires romandes, Lausanne 1987.
- Porter, Tom: *Archispeak: An Illustrated Guide to Architectural Terms*. Spon Press, London 2004.
- Thiss-Evensen, Thomas: *Archetypes in Architecture*. Scandinavian University Press, Oslo 1987.
- Tschumi, Bernard – Berman, Matthew (eds.): *INDEX Architecture – A Columbia Book of Architecture*. The MIT Press, Cambridge, Massachusetts, London 2003.
- Zevi, Bruno: *Il linguaggio moderno dell'architettura*. Giulio Einaudi, Torino 1973.
30. <http://idezet.wordpress.com/category/tanulas/>
31. Az egyetemi oktatók szakmai végzettséggel rendelkeznek, pedagógiát soha nem tanultak.

És, hogy is csinálják az olaszok?

Ha valaki kicsit is tájékozódni szeretne az olasz felsőoktatásról és azon belül az építészképzésről, az vegyen egy jó nagy lélegzetet és szánjon rá jó pár órát, vagy akár napot! Nem egyszerű átlátni az egyetemek és főiskolák óriási választékát és szerteágazó fakultációit. Csak építészképzés körülből hús helyen folyik Olaszországban és néhány helyen a mérnökképzés keretein belül is zajlik építészoktatás. Az egyetemek zöme állami (több mint ötven egyetem), a magánegyetemek száma jóval kevesebb (egyházi és teljesen magánkézben lévők) és léteznek külföldi egyetemek is, de ezek száma elenyésző. Közel tíz éves olaszországi tartózkodásom alatt számos építész kolléga, barát tapasztalatait ismertem meg különböző olaszországi egyetemekkel kapcsolatban, illetve kerültem jó magam is kapcsolatba ezekkel az intézményekkel. Nem egyszerű röviden összefoglalni, hogy mi is jellemzi az olasz építészképzést. Viszont általánosságban talán elmondható, hogy az építészkarok képzési módszerei, karakterük kissé eltér a német – osztrák – cseh – magyar, általunk „műszaki egyeteminek” is titulált képzésektől. Persze ezt nem lehet kijelenteni minden iskolára, de zömében kisebb arányú a reál jellegű képzés, több a humán tárgy. Nagy hangsúlyt fektetnek az alapozó tárgyak esetében a művészettörténet – építészettörténet átadására és ezzel összefüggésben a műemlékvédelem, mint tantárgy nagy arányban van jelen a tantervben. Általában is kimondható talán, hogy a szakmánk „művészi” oldala erősebb hangsúlyt kap, mint a műszaki tárgyak. Persze a műszaki egyetemeken, ahol építészképzés folyik, ez nem biztos, hogy igaz, hiszen hasonlóan a hazai (főképp műegyetemi) tradíciókhoz, a mérnökkari jelenlét ezeken az egyetemeken is jelentősebb az építészkarinál. Például a Milánói Műszaki Egyetem (Politecnico di Milano) híres arról, hogy azok az olasz építészhallgatók, akik valamelyik osztrák, német vagy svájci egyetemen végeztek, itt honosítatják diplomájukat. Talán ez az egyetem az, amely a legjobban összehasonlítható a fent felsorolt országokéval. Észak-Olaszországban közismerten magas színvonalú

építészképzés folyik Velencében a Ca'Foscari Egyetemen (Università degli studi «Ca' Foscari» di Venezia), ahogy Torinóban, illetve Firenzében is.

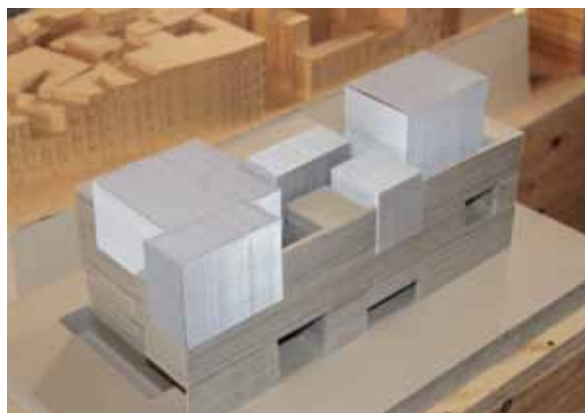
Jómagam az utóbbi időben kapcsolatba kerültem a Ferrarai Egyetem Építészkarával, ahol Antonello Stella építész barátom egyetemi tanár. Az ő segítségével kapcsolatot építettünk ki egyetemünk és a Pécsi Tudományegyetem PMMIK között. Ez jelenleg is folyamatban van, és remélem, hogy messzire mutató együttműködést tudunk kialakítani.

A Ferrarai Egyetem (Università degli studi di Ferrara) Olaszország egyik legrégebbi ilyen intézménye, hatalmas múlt, tradíciók állnak mögötte. Építészképzésük újnak mondható, 1991-ben indult az Építész Kar. Nagyjából a hazai kétféle képzésnek megfelelő oktatást folytatnak (a képzési idő átlagosan öt év). Az évfolyamok létszáma 100–130 fő (ezek a BME Építész mérnöki Kar 25–30 évvel ezelőtti létszámaira emlékeztetnek). Ezen felül van ipari formatervezői szakuk és természetesen posztgraduális képzéseik is. A Doktori Iskola olasz és angol nyelven is működik. A kar fiatal kora ellenére jelentős pozíciót vívott ki az építész képzés ranglistáján, mára a legjobbak között szerepel. Óriási előnye, hogy noha állami egyetem, viszonylag kis hallgatói létszámmal működik (Rómához képest relevánsan kisebb). Ez mindenképpen előnyt jelent a minőségi oktatás szempontjából.

Az egyetem államilag biztosított, működéséhez szükséges pénzeszközök is jelentősen csökkentek az utóbbi időben, viszont rendkívüli profizmussal pályáznak uniós pénzekre, és ezeket el is nyerik. Időben felismerték az integrációban rejlő potenciálokat, rendkívül kiterjedt nemzetközi kapcsolati hálójuk van, amely nem csak papíron létezik, folyamatosan zajló együttműködésekről van szó. Teljesen elfogadott és általános a vendégprofesszorok rendszeres jelenléte, a szakma legkiválóbbjainak oktatásba történő bevonása pedig folyamatos. A nemzetközi programok szinte száz százalékban EU-s támogatásból valósulnak meg, ezeket pályázati forrásokból finanszírozzák.

Személyes kapcsolatom van még az egyik legnevesebb nápolyi egyetem (Università degli Studi di Napoli Federico II) építészkarával, ahol prof. Ferruccio Izzo építész irányítja a munkát. Nekik is komoly nemzetközi kapcsolatrendszerük van, a leghíresebb építészeket hívják meg hosszabb-rövidebb időszakokra (David Chipperfield, Adolf Krischanitz, Eduardo Souto de Moura, stb.), workshopok tartására, előadásokra, tervértékelésekre.

Kertész András Tibor DLA

Fotók: Kertész András

Autóipari terméket gyártó cég keres székesfehérvári egyedi felépítmény gyártó üzemébe

BELSŐÉPÍTÉSZ MUNKATÁRSAT

FELADATOK:

- Egyedi lakó- és lószállító járművek lakóterének belsőépítészeti tervezése és kivitelezésének nyomon követése
- Folyamatos kommunikáció az értékesítőkkal, beszállítókkal és a termeléssel
- Fejlesztések kidolgozása és bevezetése

ELVÁRÁSOK:

- építész mérnök, építész vagy belsőépítész diploma
- felhasználói szintű AutoCad ismeret
- 3D program ismeret

- tárgyalóképes angol nyelvtudás
- német, francia, olasz, holland nyelvtudás előny
- jó problémamegoldó és konfliktuskezelő képesség
- határozott fellépés
- csapatjátékos attitűd
- belsőépítészeti tervezési, kivitelezési tapasztalat előny

AMIT KÍNÁLUNK:

- Részvétel egyedi termék fejlesztésében
- Folyamatos kihívások az egyedi termékek köszönhetően
- Szakmai fejlődési lehetőség

A pályázathoz kérjük, mindenféleképpen adja meg bruttó bérigényét! A jelentkezéseket csak a bérigény megjelölésével tudjuk elfogadni!

A jelentkezők szakmai önéletrajzukat és maximum 5MB méretű portfóliójukat küldjék a timea.luka@stephex.com e-mail címre!

„AZ ANYAG TERMÉSZETE”

PÁLYÁZATOK ÉS DÍJAK

Építészek:

bármilyen funkciójú tervezése, kivitelezés alatt álló vagy kész, új építésű, vagy felújított épülete 800 000 forint összdíjazásért

Építészhallgatók:

bármilyen munkája 300 000 Ft összdíjazásért.

JELIGE:

„A fantázia természete”

A LINEA lapokkal megvalósított érdekes, rendhagyó, nem feltétlenül építészeti témájú, tervezett vagy kivitelezett alkotások, installáció díjazására.

ÉPÍTÉS PÁLYÁZAT ZSÚRIJE

Patartics Zorán,
Ybl Miklós és Pro Architectura díjas építész

Tima Zoltán,
Ybl Miklós és Pro Architectura

díjas építész
Cságoly Zoltán,
okl. építész mérnök, Creaton Homlokzati üzletág

ÉPÍTÉSZHALLGATÓK PÁLYÁZATI ZSÚRIJE

Ferencz Marcel,
Ybl Miklós és Pro Architectura díjas építész
Kertész András Tibor,
Ybl Miklós és Pro Architectura díjas építész
Figezki Péter,
építész mérnök, Creaton Homlokzati üzletág

Pályázat ÉPÍTÉSZEK és ÉPÍTÉSZHALLGATÓK számára

Equitone szálcement homlokzatok alkalmazására

Benyújtási határidő:

2015. október 31.

www.equitone.hu

További hasznos információk az Equitone termékekről és műszaki megoldásokról:

Cságoly Zoltán, okl. építész mérnök, zoltan.csagoly@creaton.hu, (30) 237 1668
Figezki Péter, építész mérnök, peter.figezki@creaton.hu, (30) 849 3874

A pályázatok benyújtásáról és lebonyolításáról:
Build-Communication Kft. T: (23) 611-028, info@buildmarketing.hu

A pályázatok online feltöltése:

www.equitone.hu/epiteszpalyazatok

Térítésmentes tervezés

A lapostető lejtéviszonyainak kialakítása általában a tervező feladata. Van viszont egy kivétel, amikor ezt más, és ráadásul térítésmentesen végzi el: ez az AUSTROTHERM lejtésképzés esete.

Az ún. „lapostetőket” szerkezeti kialakításuk szerint több-fajta csoportba soroljuk. Az egyik ilyen csoport az egyhéjú melegtetőké, amelyek elvi rétegfelépítése a következő:

- felületvédelem, leterhelő réteg, használatot biztosító réteg;
- csapadékvíz-szigetelés;
- gőznyomás-kiegyenlítő réteg;
- hőszigetelés;
- párávédelmi réteg;
- lejtéstadó réteg;
- teherhordó födémszerkezet.

Ahhoz, hogy a betervezett vízszigetelő lemez hosszú távon is kellő biztonsággal is betöltse feladatát a fenti rétegrendben, megfelelő mértékű lejtéssel kell rendelkeznie. Az általános gyakorlat szerint a vízszintes felületű zárófödémre az Építésszak nagy része lejtéstadó betonréteget tervez.

Ez azonban nem mindig a legjobb választás, több okból sem. A kavicsbeton súlya többletterhet jelent minden fő teherhordó-szerkezet (födém, fal, alapozás) számára. Ez eleve drágábbá teszi az építkezést.

A lejtéstadó betonréteg elkészítése nem egyszerű feladat, gondoljunk csak a kivitelezéshez szükséges gépi háttérre (betonpumpa vagy daru használata), illetve a helyszíni lejtésképzésben résztvevő szak- és segéd munkások által elkövetett, nehezen és körülményesen javítható esetleges építési hibákra (nem a tervezett lejtéviszonyok valósulnak meg, vagy a szükséges tágulási hézagok elmaradnak!).

A betonból készített lejtések a kivitelezési időt is meghosszabbítják, hiszen a nagy nedvességtartalmú aljzatra a következő réteg csak a megfelelő technológiai szünet (beton kötése, szilárdulása, megfelelő mértékű kiszáradása) után hordható fel. Bizonyos évszakokban és/vagy időjárási körülmények között a betonozás egyáltalán el sem végezhető. Arról sem szabad elfeledkeznünk, hogy a bezárásra kerülő

nedvesség felmelegedéséből keletkező nyomás eloszlátása, feszültségmentesítése miatt mindenképpen szükséges gőznyomás-kiegyenlítő réteg beépítése a szerkezetbe, amelynek pontonkénti vagy vonalmenti kiszellőzést kell biztosítani. Készíthetünk lejtéstadó szerkezeti réteget polisztirolgyöngy-adalékos könnyűbetonból is (Austrotherm AT-KA), ami egyrészt csökkenti a szerkezeti elemekre jutó terheket, másrészt javítja a rétegrend hőszigetelő-képességét, de még mindig problémát okozhat a helyszíni kialakítás és a „nedves technológia” alkalmazása.

Az igazi megoldást a fenti esetekben az AUSTROTHERM Kft 1999-ben CONSTRUMA NAGYDÍJÁT kapott terméke, a lejtésképző expandált polisztirolhab tábla (AT-LK) jelenti, amely a súlycsökkentés mellett a tető hőszigetelő-képességének igazán jelentős javítását úgy éri el, hogy kiküszöböli a helyszíni, nedves technológia minden hátrányát.

A lejtésképző elemek

Az 1,0 m × 1,0 m méretű, az MSZ EN 13163 szabvány szerint gyártott lejtésképző polisztirolhab táblák többféle minőségben készülnek. Nem járható tetőkre az AT-N100, járható tetőkbe, hasznosított tetőkbe, zöldtetőkbe a terheléstől függően az AT-N150 vagy AT-N200 típusú termékek építhetők be. A táblák minimális vastagsága 2,0 cm, mint indulási vastagság. A táblák felületén kialakított lejtés értéke – figyelembe véve az Épületszigetelők, Tetőfedők és Bádogosok Magyarországi Szövetsége által kidolgozott és kiadott „Tetőszigetelések tervezési és kivitelezési irányelvei”-ben foglaltakat – legalább 2,5 %. (Ha bármely okból a tető lejtése a fenti értéket nem éri el, akkor az különleges szerkezetnek minősül, és ennek megfelelő ellensúlyozó megoldást kell alkalmazni, pl.: rétegszám, anyagvastagság, átfedés növelése, nagyobb teljesítőképességű anyag alkalmazása.) Fokozott hőszigetelési igény esetén lehetőség van grafit adalékos hőszigetelő anyagok alkalmazására, amivel a szigetelő réteg vastagságát is csökkenteni lehet. A sötét színű hőszigetelő anyagok alacsonyabb hőveze-

tési tényezője különösen előnyös lehet abban az esetben, amikor az attika fal nem elég magas.

A tervezés

Egy adott tető lejtésképzésének megtervezését az AUSTROTHERM Kft. ingyenesen elvégzi, és ehhez csak a tető pontos geometriai méreteit, illetve a lefolyók helyét kell megadni a Tervezőnek. A közölt adatok alapján elkészítjük a táblák fektetési és elemkiszignációs tervét, valamint tízedes pontossággal megadjuk a lejtésképző elemek köbméter-mennyiségét, ami költségvetés-kiírásoknál nyújt további felbecsülhetetlen segítséget.

Kivitelezés

A polisztirolhab táblából készített lejtésképzés kettős szerepet tölt be a fenti rétegrendben. Mivel a lejtésadás mellett a hőszigetelő funkciót is el kell látnia, ezért az anyag vastagsága a mélyponton, a lefolyónál nem lehet kevesebb, mint 14 – 15 cm.

A táblák összeillesztéseinek adódó átmenő hézagok elkerülése miatt mindig két rétegben, feles eltolással (kötésben) tervezzük meg a lejtésképzést. Ez azonban csak akkor ad hőhid-mentes megoldást, ha a kivitelezés folyamán kellő figyelmet fordítanak a táblák szoros illesztésére. Igény esetén az állandó vastagságú, legalább 12-13 cm vastag alsó táblákat lépcsős vagy nűtfédes kialakítással is tudjuk gyártani. Az AUSTROTHERM lemezek szárazon fektethetők, ha a további tetőrészek rögzítését leterhelés vagy mechanikai rögzítés biztosítja. A hőszigetelő táblák oldószertmentes bitumenes hidegragasztókkal, vagy egykomponensű poliuretán ragasztókkal is rögzíthetők, a gyártók által előírt technológiai és alkalmazástechnikai utasítások figyelembevételével. A lejtésképző elemek elhelyezése az Austrotherm által kidolgozott fektetési terv alapján könnyen és gyorsan végezhető.

A tető geometriájából adódhat, hogy a táblákat szabni vagy igazítani kell, ez azonban egyszerű eszközökkel (kézi fűrés, csiszoló) megoldható.

Csapadékvíz-elleni szigetelésként mind műanyag, mind bitumenes lemez használható. Lágýtott PVC lemez esetén a polisztirolhabra minden esetben védő-elválasztó filcréteget kell fektetni.

Bitumenes lemez használatakor az első réteget ragasztás nélkül szabadon kell elhelyezni és az AUSTROTHERM elemek védelmében csak a toldásokban szabad lángolvasztással felületfolytonosítani a speciálisan kialakított, lángterelő hegesztőrúd használatával! A második réteg bitumenes lemez már teljes felületén lehegeszthető.

Mechanikai rögzítésű tető esetén ugyan változó hosszúságú dübeleket kell alkalmazni, azonban az átadott fektetési terv és elemkiszignációs lap alapján könnyen kiszámítható és kiosztható a szükséges rögzítőelem mennyisége és helye figyelembe véve a vonatkozó előírásokat.

Lejtéskorrekciós elemek

Speciális esete a lejtésképzésnek, amikor – főleg ipari csarnokok, bevásárló központok esetében – a teherhordó szerkezet eleve biztosít lejtést (általában 3%) a födémnek. Ilyenkor a vonalrajtsból az attikák mentén, illetve többhajos csarnokok esetén a mezőbeni vápákban pontrajtsot kell kialakítani. Erre alkalmasak az ún. lejtéskorrekciós elemek (AT-LKR), melyeknek megtervezését az AUSTROTHERM Kft. szintén térítésmentesen elvégzi a szükséges geometriai adatok átadása után.

További információk:

AUSTROTHERM Kft.

austrotherm@austrotherm.hu

www.austrotherm.hu

Bevezető

Intézkedési terv az építésüggyel kapcsolatos társadalompolitikai elképzelések megvalósításáról

A Kormány még ez év januárjában fogadta el az azóta már sokak számára ismert 1032/2015. (I.30.) kormányhatározatot, amely az építésüggyel kapcsolatos társadalompolitikai elképzelések megvalósításáról szóló intézkedési tervet 17 pontban vázolta fel. A 17 pont végrehajtásával kapcsolatos intézkedések előkészítésére a Miniszterelnökség Építészeti és Építésügyi Helyettes Államtitkársága, Fülek Zsolt vezetésével 17 munkacsoportot állított fel, melynek résztvevői között a Magyar Építész Kamara, a Magyar Mérnöki Kamara, az Országos Főépítési Kollégium és más szakmai szervezetek is aktív szerepet kaptak.

Az előkészítési folyamatban résztvevők egyezően állapították meg, a hatékony munka egyik előfeltétele pontosan az volt, hogy a Helyettes Államtitkárság munkatársai nyitottan álltak hozzá a szakmai problémák feltárásához, a beérkező megoldási javaslatok befogadásához. A munka végeredményeként a múlt héten megjelent intézkedési terv 15 pontban jelöli ki a miniszterek részére a feladatokat és határidőket. A határozat – az eddigiekhez képest egyedülálló módon – 7 különböző pontban konkrétan rögzíti a szakmai kamarák, így különösen a Magyar Építész Kamara és a többi érintett szakmai szervezet bevonását a szabályozás kialakítása során. A témában készült cikkünket a Magyar Építész Kamara honlapján olvashatják az érdeklődők.

Budapest, 2015. szeptember 14.

Dr.Gáts Andrea
ügyvéd, jogalkotási szakjogász

Kormányhatározat

A Kormány 1567/2015. (IX. 4.) Korm. határozata az építésügy átalakítását célzó intézkedési tervről és a hozzá kapcsolódó feladatokról

A Kormány

1. elfogadja az építésüggyel kapcsolatos társadalompolitikai elképzelések megvalósítását célzó intézkedésekről szóló 1032/2015. (I. 30.) Korm. határozat végrehajtását szolgáló, az 1. mellékletben foglalt, az építésügy átalakítását célzó intézkedési tervet (a továbbiakban: Intézkedési Terv);
2. felhívja a Miniszterelnökséget vezető minisztert, hogy koordinálja az Intézkedési Terv végrehajtását;
Felelős: Miniszterelnökséget vezető miniszter
Határidő: folyamatos
3. felhívja a feladatkörükben érintett minisztereket, hogy a Miniszterelnökséget vezető miniszter megkeresésére a szükséges adatok és információk rendelkezésre bocsátásával segítsék elő az Intézkedési Terv tárcaközi koordinációját, és biztosítsák az intézkedések folyamatos nyomon követését;
Felelős: érintett miniszterek
Határidő: folyamatos
4. felhívja a Miniszterelnökséget vezető minisztert, a nemzetgazdasági minisztert, valamint a földművelésügyi minisztert, hogy működjenek együtt az egyes intézkedések végrehajtásához szükséges költségvetési források tervezése, és azok biztosítása érdekében a rendelkezésre álló források figyelembevételével;
Felelős: Miniszterelnökséget vezető miniszter, nemzetgazdasági miniszter, földművelésügyi miniszter
Határidő: folyamatos
5. felhívja a feladatkörükben érintett minisztereket, hogy az Intézkedési Tervben foglalt feladatok végrehajtásáról készítsenek beszámolót, és azt küldjék meg a Miniszterelnökséget vezető miniszternek;
Felelős: az Intézkedési Tervben felelősként megjelölt érintett miniszterek
Határidő: 2016. május 31.
6. felhívja a Miniszterelnökséget vezető minisztert, hogy az 5. pontban foglaltak szerint elkészített beszámolók alapján készítsen jelentést a Kormány számára az Intézkedési Tervben foglalt feladatok végrehajtásáról.
Felelős: Miniszterelnökséget vezető miniszter

Határidő: 2017. október 31.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

(Forrás: MAGYAR KÖZLÖNY – 2015. évi 123. szám)

Az 1567/2015. (IX. 4.) Korm. határozat 1. mellékletének kivonata

Az építésügy átalakítását célzó intézkedési terv

1. A lakossági építkezésekhez kapcsolódó bürokráciacsökkentés

1.1. Az ügyintézés hatékonyabbá tétele érdekében az általános építésügyi hatósági hatáskört a jegyzőtől a járási hivatalba kell integrálni, hogy az engedélyezési eljárásokban a szakhatósági közreműködés az integráció következtében nagymértékben lecsökkenjen, aminek a szervezeti, személyi és forrásigényét, valamint hatásait vizsgálni kell. Valamennyi járásban legalább egy építésügyi hatóságot létre kell hozni.

1.2. Felül kell vizsgálni az Építésügyi Szolgáltatási Pontok helyét, mennyiségét, a létesítés feltételeit, és javaslatot kell tenni az igényekhez igazodó korszerűsítésre.

1.3. A készülő általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény vegye figyelembe az építésügyi- és építésfelügyeleti hatósági eljárások különleges szabályait, tekintettel az építésügy társadalomban betöltött kiemelt szerepére.

1.4. A lakossági építkezések támogatása érdekében átlagosnak tekinthető minimum méret meghatározásával egy gyorsabb eljárásmenet kialakítása indokolt. Legfeljebb 160 m² hasznos alapterületű lakóépület (legfeljebb 3 szint: pince+földszint+tetőtér) építése vagy meglévő lakóépület legfeljebb 160 m² hasznos alapterületűvé történő bővítése vagy átalakítása esetén, amennyiben szakhatósági közreműködés, és építésügyi követelmények vizsgálatán túlmenő szakkérdés vizsgálat nem szükséges, az építésügyi hatóságnak tudomásulvételi eljárást kell lefolytatnia.

1.5. A lakossági építkezések támogatása és az épített környezetünk minőségének növelése érdekében tájegységi karaktereket hordozó Nemzeti Mintaterv-katalógust kell kidolgozni, amely a műszaki dokumentációhoz kapcsolódóan tartalmazza a tételes anyag és munkaidő ráfordítás kimutatását.

1.6. A szakmai kamarák bevonásával az építési tevékenység végzéséhez kapcsolódó dokumentációk teljes körű, átfogó és folyamatos monitoring-felülvizsgálata, a hazai sajátosságokhoz igazodó Építészeti, Mérnöki Tervezési és Szolgáltatási Rendszer bevezetéséhez kapcsolódóan.

2. A tervező szerepe, jogai és kötelezettségei

2.1. Az érintett szakmai szervezetek bevonásával ki kell dolgozni az Építészeti, Mérnöki Tervezési és Szolgáltatási Rendszert és a hozzá kapcsolódó minimális tervezői díj szabást, az érintett jogszabályok módosítását.

2.2. Az érintett szakmai szervezetek bevonásával be kell vezetni a kötelező tervezői nyilatkozattételt és annak körét, amelynek során a tervezőnek az egyes tervdokumentációk elkészítésekor nyilatkoznia kell arról, hogy a tervezés során az elvárható legmagasabb minőség

figyelembevételével a jogszabályok és a szakmai előírások betartásával járt el, valamint az Építészeti, Mérnöki Tervezési és Szolgáltatási Rendszer alapján a jogszabályban meghatározott tartalmú nyilatkozatot kell tennie arról, hogy az építőipari kivitelezés a terveknek megfelelően valósult meg.

2.3. Meg kell határozni a tervezői művezetés kötelező jellegű bevezetésének eseteit és az építőipari kivitelezés tervezői felügyeletét, illetve annak szabályait be kell építeni az építőipari kivitelezési tevékenységről szóló 191/2009. (IX. 15.) Korm. rendeletbe, illetve az egyéb érintett jogszabályokba.

2.4. Meg kell határozni az egyszerűsített e-építési napló tartalmi és alkalmazási követelményeit, és a szabályokat be kell építeni az építőipari kivitelezési tevékenységről szóló 191/2009. (IX. 15.) Korm. rendeletbe, illetve az egyéb érintett jogszabályokba.

2.5. Intézkedni kell a generáltervező, a felelős tervező, az építésügyi igazgatási szakértő, a beruházás-lebonyolító intézményének (fogalmának és feladatainak) meghatározásáról, valamint az építőipari kivitelezési tevékenységről szóló 191/2009. (IX. 15.) Korm. rendeletben és egyéb érintett jogszabályokban történő szabályozásáról.

2.6. Meg kell határozni a tervezési szerződés kötelező tartalmi elemeit és gondoskodni kell azoknak az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvényben és egyéb érintett jogszabályokban történő szabályozásáról különös tekintettel

- a) a szerzői jogi kérdésekre,
- b) az építmény kivitelezési dokumentációjára,
- c) a terveknek megfelelő bekerülési költségekre,
- d) jelentős eltérés vizsgálatának lehetőségére, szankcionálására.

2.7. Az érintett szakmai szervezetek bevonásával ki kell alakítani a tervezőket és a teljes építési beruházási folyamatot és az üzemeltetést érintő szakmafelügyeleti rendszert, és ehhez kapcsolódóan ki kell dolgozni a tervező- és szakértő mérnökök, valamint építész szakmai kamaráiról szóló 1996. évi LVIII. törvény és az érintett jogszabályok módosítását.

2.8. Az érintett szakmai szervezetek bevonásával ki kell alakítani a tervezőkre és az építőipari kivitelezőkre vonatkozó felelősségbiztosítási keretrendszert. A felelősségbiztosítás kereteinek és elemeinek meghatározását követően el kell végezni a szükséges jogszabálymódosításokat.

2.9. Felül kell vizsgálni az európai uniós projektekhez kapcsolódó arculati kézikönyvet és annak megfelelően intézkedni kell a közpénzből megvalósuló épületeken és köztereken a felelős tervező nevének feltüntetési lehetőségéről.

3. Szerzői jogi szabályozás építészeti alkotásokra, műszaki létesítményekre és azok terveire

3.1. A Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala elnökének bevonásával meg kell határozni a nemzeti tervvagyonba tartozó tervdokumentációk körét, amelyek tekintetében – a jogszerzés időpontjában hatályos szerzői jogi jogszabályoknak megfelelően – a szerzői vagyoni jogokat az állam gyakorolja, és ki kell jelölni a nemzeti tervvagyonnal kapcsolatos engedélyezési jogot gyakorló szervezetet.

3.2. A Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala elnökének bevonásával meg kell vizsgálni az építészeti alkotásokkal kapcsolatos, szerzői jogi szempontból lényeges adatokat tartalmazó nyilvántartási rendszer felállításának lehetőségét, külön figyelemmel annak más releváns nyilvántartási rendszerrel való összekapcsolásának lehetőségére is.

3.3. A Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala elnökének bevonásával

a) meg kell vizsgálni a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény 41/A. § (1) bekezdése szerint árva műnek minősülő építészeti alkotások átdolgozásának a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala általi engedélyezésére vonatkozó szabályozási lehetőségeket, és ha az ilyen típusú engedélyezés az irányadó nemzetközi és európai uniós előírások alapján lehetséges, ki kell dolgozni ennek feltételeit,

b) meg kell vizsgálni a munkaviszonyban létrehozott művekkel kapcsolatban a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény 30. §-a alapján megszerzett szerzői vagyoni jogok jogi helyzetének rendezésére vonatkozó lehetőségeket, különös tekintettel a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény 119. § (1) bekezdése szerinti vagyonrendezési eljárás alkalmazhatóságának kérdésére, és szükség esetén módosítani kell, vagy ki kell egészíteni a szabályozást,

c) javaslatot kell kidolgozni az építésüggyel kapcsolatos szerzői jogi kérdésekre vonatkozó társadalmi jogtudatosság növelése érdekében szükséges intézkedésekre,

d) meg kell vizsgálni a tervpályázati eljárások szabályairól szóló 305/2011. (XII. 23.) Korm. rendelet tervpályázatok felhasználására vonatkozó rendelkezéseinek a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény szabályainak megfelelő módosításának szükségességét

4. A közepes és nagy léptékű, közpénzből illetve európai uniós forrásból megvalósuló építési beruházások támogatása

4.1. El kell készíteni az Építészeti, Mérnöki Tervezési és Szolgáltatási Rendszer kötelezően alkalmazandó egységes módszertanát a közepes és nagy léptékű, közpénzből, illetve európai uniós forrásból megvalósuló beruházások tekintetében, különös tekintettel

a) a minimálisan 35 napos ajánlattételi határidő biztosítására az ajánlattevői kör számára,

b) a kiválasztás kötelező elemeinek bővítésére a tételes árazott költségvetéssel,

c) arra, hogy az építőipari kivitelező kiválasztása folyamatának megkezdését előzze meg az építetetőt képviselő építési műszaki ellenőr megbízása,

d) a beruházás-lebonyolítói jogosultság visszaállítására.

4.2. A reális költségbeadási adatok támogatása érdeké-

ben az ÉMI Építésügyi Minőségellenőrző Innovációs Nonprofit Kft. bevonásával ki kell dolgozni és üzemeltetni kell a kötelező, tételre bontott költség-adatszolgáltatást.

4.3. Össze kell állítani az építőanyagokra, építéstechnológiákra, építészeti programokra és épületszerkezetekre vonatkozó szabványlistát, érvényben levő szabvány hiányában pedig ki kell dolgozni műszaki irányelveket, továbbá az építési beruházások tekintetében biztosítani kell az előkészítés és lebonyolítás minőségi megvalósításának ellenőrzését, nyomon követését az építésüggyel összefüggő szabvány vonatkozásában, az ÉMI Építésügyi Minőségellenőrző Innovációs Nonprofit Kft. bevonásával.

4.4. Létre kell hozni a 2014–2020-as európai uniós programozási időszak fejlesztési forrásainak hatékonyabb felhasználásának, valamint a gazdaságos és fenntartható üzemeltetés érdekében egy Nemzeti Beruházáselőkészítési Alapot.

5. Az építésügyi hatósági eljárásban az állami végrehajtás lehetőségének biztosítása

5.1. Meg kell teremteni a végrehajtást foganatosító hatóság számára a végrehajtási költség legalább részbeni előlegezésének lehetőségét. Létre kell hozni a végrehajtási költség előlegezését biztosító pénzügyi alapot, amelynek célja a forráshiány miatt megakadó végrehajtási eljárások lefolytatásának elősegítése előlegezés útján; elő kell készíteni az alappal kapcsolatosan a szükséges jogszabály-módosításokat.

5.2. Minden tárcának fel kell mérnie a feladatkörébe tartozó hatósági eljárások tekintetében a végrehajtás foganatosításának eredményességét, melyről beszámolókat kell készíteniük az igazságügyi miniszter részére az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény végrehajtási rendelkezéseinek kidolgozásához.

5.3. Az 5.1. pontban meghatározott alap számára a 2017. évi központi költségvetésben, majd ezt követően folyamatosan forrást kell tervezni.

6. Az E-építési koncepcióban foglaltak megvalósítása

6.1. Javaslatot kell tenni a Lechner Tudásközpont Területi, Építészeti és Informatikai Nonprofit Kft. közreműködésével – a Nemzeti Média és Hírközlési Hatóság bevonásával – az építésügyi közigazgatási eljárások elektronizálásához szükséges jogszabályi környezet módosítására.

6.2. Létre kell hozni az innovatív, szolgáltató szemléletű, felhasználóbarát építésügyi közigazgatási eljárások elektronizálását támogató E-építési keretrendszert a Lechner Tudásközpont Területi, Építészeti és Informatikai Nonprofit Kft. közreműködésével, a Nemzeti Média és Hírközlési Hatóság bevonásával.

6.3. Létre kell hozni az E-építési keretrendszert kiszolgáló, az építésügyi adatgyűjtést és megjelenítést támogató 3D Magyarország rendszert, a Lechner Tudásközpont Területi, Építészeti és Informatikai Nonprofit Kft. közreműködésével és a Földmérési és Távérzékelési Intézet bevonásával.

6.4. Az E-építési keretrendszer és a 3D Magyarország szolgáltatásainak hatékony használata érdekében meg kell valósítani a felhasználói kör képzését, továbbképzését, tájékoztatását, szemléletformálását szolgáló programot, a Lechner Tudásközpont Területi, Építészeti és Informatikai Nonprofit Kft. közreműködésével.

7. Új területrendezési, településfejlesztési és –rendezési tervrendszer

7.1. Ki kell dolgozni a területrendezési tervek és a településrendezési eszközök egymásra épülő rendszerének hatékonysága, a 2014–2020-as európai uniós programozási időszakban megvalósuló fejlesztések elősegítése, a Modern Városok Program támogatása, valamint az ágazati célok területi koordinációja érdekében

a) a területrendezési tervek egy időben történő készítésének és elfogadásának jogszabályi feltételeit,
b) a területrendezési tervek és településrendezési eszközök új tartalmi követelményrendszerét összhangban a terület- és településfejlesztési tervezéssel,
c) a közösségi tervezés és a lakosság véleményezésbe történő bevonása ösztönzésének új, hatékony módszertanát.

7.2. Az egységes, egymásra épülő tervhierarchia megteremtése érdekében el kell készíteni a területrendezési tervek módosításához a településrendezési tervezéssel szinkronban lévő, adattartalmában módosított állami ingatlan-nyilvántartási térképi adatbázist, az állami topográfiai térképi adatbázist az állami távérzékelési adatbázist és ezek ingyenes szolgáltatását a tervezéshez.

7.3. A 2014–2020-as európai uniós programozási időszakra megfogalmazott, átfogó fejlesztések területi megalapozása, valamint a Modern Városok Program támogatása érdekében, összhangban az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióval

a) el kell készíteni az új tervezési rendszerben az ország és a kiemelt térségek területrendezési tervét,
b) az a) alpontban foglalt feladat végrehajtásával párhuzamosan koordinálni és finanszírozni kell a megyei területrendezési tervek módosítását,
c) biztosítani kell az új tervezési rendszerben készülő területrendezési tervek, valamint a településfejlesztési dokumentumok és a településrendezési eszközök egységes digitális felületen történő egyeztetését a Lechner Tudásközpont Területi, Építészeti és Informatikai Nonprofit Kft. bevonásával,
d) az a)–c) alpontban foglalt feladatok ellátásához gondoskodni kell a 2016. évi központi költségvetés terhére 550 millió forint, a 2017. évi központi költségvetés terhére 350 millió forint többletforrás biztosításáról.

7.4. Magyarország versenyképességének növelése, a 2014–2020-as európai uniós programozási időszak forrásainak hatékony felhasználása, a fejlesztések átláthatóságának biztosítása és a szabályozások gyorsítása érdekében

a) gondoskodni kell a Dokumentációs Központnak az új tervezési rendszerben készülő területrendezési tervek és településrendezési eszközök közhiteles digitális kezelésére és adatszolgáltatásra, valamint a településfejlesztési koncepciók és integrált településfejlesztési stratégiák gyűjtésre és adatszolgáltatásra alkalmassá tételéről a Lechner Tudásközpont Területi, Építészeti és Informatikai Nonprofit Kft. útján,
b) ki kell alakítani az ágazati és önkormányzati fejlesztésekkel kapcsolatos döntéstámogató Nemzeti Fejlesztési Potenciál Térképet és adatbázist a Lechner Tudásközpont Területi, Építészeti és Informatikai Nonprofit Kft. útján,
c) az a) és b) alpontban megfogalmazott feladatok ellátásához gondoskodni kell a 2016. évi központi költségve-

tés terhére 50 millió forint, a 2017. évi központi költségvetés terhére 60 millió forint forrás biztosításáról.

7.5. A lakossági építkezések és befektetői beruházások rugalmas megvalósulásának elősegítése, valamint Magyarország III. Nemzeti Energia-hatékonysági Cselekvési Tervének településrendezési támogatása érdekében ki kell dolgozni

a) a családi házas lakóterületek településrendezési szabályozási tartalmának egyszerűsítését,
b) a gazdasági területekre vonatkozó településrendezési keretszabályokat és alkalmazásuk eljárási rendjét,
c) a mérnöki létesítmények településkép-védelmi véleményezési eljárásának részletszabályait,
d) a Helyspecifikus Településklimatológia Vizsgálat, valamint a klímadatos településrendezés gyakorlati módszertanát és az infokommunikációs, hírközlési mérnöki és különleges építmények elhelyezésének települési szabályozásának módszertanát a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság bevonásával.

7.6. Ki kell dolgozni a települési önkormányzatok településfejlesztési dokumentumai és településrendezési eszközei elkészítéséhez szükséges, az állami ingatlan-nyilvántartási térképi adatbázis, az állami topográfiai térképi adatbázis, és az állami távérzékelési adatbázis díjmentességét biztosító jogszabályi és finanszírozási feltételeket.

7.7. A Digitális Nemzet Fejlesztési Programmal, a Smart City és a Modern Városok fejlesztési programmal, illetve az előkészítés alatt lévő Nemzeti Tájstratégiával összhangban ki kell dolgozni

a) a Nemzeti Településpolitikát,
b) a Nemzeti Településpolitika Cselekvési Programját.

8. Külterületen történő építési lehetőségek rendezése

8.1. A külterületen történő építkezéseknek a Nemzeti Településpolitikával összhangban lévő, a mezőgazdasági termelést támogató, a települések fejlődését előremozdító, a hagyományos építészeti értékek és hagyományos tájhasználat megőrzését lehetővé tevő és a külterületi építkezések rendezetlen viszonyait komplex módon kezelő támogatása és szabályozása érdekében

a) el kell készíteni a településfejlesztési és településrendezési szempontú átfogó Országos Külterületi Beépítéskatasztert,

b) biztosítani kell a 2016. évi központi költségvetés terhére 500 millió forint forrást az a) alpont szerinti Országos Külterületi Beépítéskataszter elkészítésére.

8.2. Magyarország adottságainak és településfejlesztési potenciáljának hosszú távú biztosítása érdekében ki kell dolgozni a külterületi beépítési módok egyedi adottságaihoz alkalmazkodó szabályozási javaslatot, a tervekhez szükséges jelkulcs- és fogalomrendszert.

8.3. A külterületeken élő családok és ott működő családi gazdaságok és vállalkozások segítése érdekében ki kell dolgozni a Magyarországi Tanyák és Zártkertek Programot.

9. A balatoni fejlesztéseket támogató új tervrendszer

9.1. A Balaton kiemelt üdülőkörzet területrendezési tervrendszerének átláthatóbbá és költséghatékonyabbá tétele érdekében meg kell teremteni a partvonal-szabályozási és vízpart-rehabilitációs tervezés területrendezési

tervbe történő integrálásának és egyszerűsítésének jogszabályi feltételeit.

9.2. A Balaton kiemelt üdülőkörzet területén, a 2014–2020-as európai uniós programozási időszakban megvalósuló fejlesztések, különösen a kerékpárutak, a védművek, a zöldterületek, a parti sétányok és a csónakkikötők összehangolt fejlesztésének területi megalapozása, a települési szabályozás gyorsítása és egyszerűsítése érdekében, összhangban a Balaton Településfejlesztési Konceptiójával és a Balaton Területfejlesztési Stratégiai Programjával

- a) el kell készíteni a Balaton kiemelt üdülőkörzet új területrendezési tervét,
 - b) az érintett minisztereknek a szakterületükön kezelt szak-adatállományukból a Balatont érintő információk tekintetében gondoskodniuk kell naprakész adatszolgáltatás biztosításáról
- a Miniszterelnökséget vezető miniszter részére az a) alpontban foglaltak teljesítéséhez,
- c) biztosítani kell a 2016. költségvetési évben 350 millió forint, a 2017. évben 165 millió forint forrást a Miniszterelnökség fejezetében a Balaton kiemelt üdülőkörzet területrendezési tervének elkészítéséhez és a b) alpontban foglalt adatszolgáltatások feltételeinek megteremtéséhez.

10. Az építési beruházásokkal kapcsolatos közbeszerzések szakmaspecifikus eljárási szabályaimelei

10.1. Ki kell dolgozni az új közbeszerzési rendszer építési beruházásokra, valamint azokhoz kapcsolódó tervezői és mérnöki szolgáltatásokra vonatkozó végrehajtási rendeletét.

11. Az építészeti tervek minőség alapú kiválasztási rendszere

11.1. Meg kell vizsgálni a korszerűsítés érdekében az építészeti minőség, a legnagyobb hozzáadott érték, a fenntarthatóság és gazdaságosság elveit előtérbe helyezve az építészeti tervek minőség alapú kiválasztási rendszerének jogszabályi környezetét.

12. Főépítész és tervtanács

12.1. Az épített környezet minőségének országos biztosítása érdekében

- a) létre kell hozni az 59 építésigazgatási szervezettel rendelkező járásközpontban az állami főépítési hálózatot és az általuk működtetett, rendszeresen ülésező tervtanácsot,
- b) a kiemelt jelentőségű területeken önálló főépítési státuszt kell biztosítani,
- c) a – járási, megyei, kiemelt és országos szintű – állami főépítések rendszeresen ülésező tervtanácsot működtessenek,
- d) korszerűsíteni kell a főépítési továbbképzési és vizsgarendszert,
- e) a nemzetgazdasági szempontból kiemelt beruházások tervtanácsi támogatására felül kell vizsgálni a vonatkozó jogszabályokat,
- f) a szakmai garanciák megtartása és kibővítése mellett korszerűsíteni kell a főépítések és a tervtanácsok működésének szakmai és eljárási szabályait, az érintett szakmai szervezetek bevonásával.

12.2. Ki kell alakítani a főmérnöki rendszert amely támogatja a főépítész és a polgármesterek munkáját, valamint a 2014–2020-as európai uniós források hatékony felhasználását.

13. Állami középület-állomány kataszterének létrehozása

13.1. Az állami középület-kataszter létrehozása, fenntartható működtetése, valamint megbízható és naprakész adatokkal való folyamatos feltöltése érdekében – lehetőség szerint Európai Uniós finanszírozási keretek között – meg kell teremteni

- a) a Lechner Tudásközpont Területi, Építészeti és Informatikai Nonprofit Kft. által fejlesztendő térinformatikai rendszer működését és adatokkal való feltöltését támogató jogszabályi hátteret,
- b) a 2D alapú tervadatbázis rögzítését,
- c) a Nemzeti BIM (Building Information Modelling) szabvány létrehozását.

13.2. Az állami középület-kataszter létrehozása, valamint fenntartható működtetése érdekében jogszabályban biztosítani kell az állami középület-kataszter és az elektronikus formában feldolgozható tulajdoni lapok adatbázisa közötti naprakész informatikai adatkapcsolat lehetőségét.

13.3. Az állami középület-kataszter létrehozása, valamint fenntartható működtetése érdekében jogszabályban biztosítani kell az állami középület-kataszter és a Központosított Címregiszter közötti naprakész informatikai adatkapcsolat lehetőségét.

13.4. Meg kell teremteni az ÉMI Építésügyi Minőségellenőrző Innovációs Nonprofit Kft. által üzemeltetett Nemzeti Épület Energetikai Rendszerbe történő adatszolgáltatási kötelezettség jogszabályi hátterét, valamint az állami középület-kataszteren belüli kialakítandó adatbázisok és létesítménygazdálkodási rendszer megfelelő működésének biztosítása érdekében jogszabályban biztosítani kell az állami középület-kataszter és a Nemzeti Épület Energetikai Rendszer közötti naprakész informatikai adatkapcsolat lehetőségét.

13.5. Az állami középület-kataszter létrehozása, valamint fenntartható működtetése érdekében jogszabályban biztosítani kell az állami középület-kataszter és a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. közötti informatikai adatkapcsolat lehetőségét.

14. Tér- és környezetkultúra nevelés, szemléletformálás

14.1. Gondoskodni kell a Nemzeti építészpolitika dokumentumban megfogalmazott értékek népszerűsítéséről.

14.2. Az épített és természeti környezetünk minősége és az általános építészeti kultúra népszerűsítése érdekében pályázati jelleggel elérhető civil támogatási alapot kell létrehozni önálló költségvetési soron.

14.3. Ki kell dolgozni és országos szinten be kell vezetni a települési „Szép utca” programot.

14.4. A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény és az egyéb érintett jogszabályok felülvizsgálatát követően egységes koncepciót kell kidolgozni a tér- és környezetkultúra és környezetesztétika témájának az alapoktatásban történő megerősítésére, különös tekintettel

a) a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet felülvizsgálatával a téri nevelést érintő témák beemelésére a műveltségi területek fejlesztési feladatai közé,
 b) a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet felülvizsgálatával a téri nevelést érintő témák beépítésére a kerettantervek tematikus egységeibe,
 c) a tanórán kívüli, téri nevelést elősegítő foglalkozások megszervezésére,
 d) a pedagógusképzést folytató intézmények képzési programjai részére a téri- és környezetkultúra oktatását célzó tananyag fejlesztésére, az építészeti felsőoktatásban szükséges tananyagok, taneszközök készítésére,
 e) útmutató kidolgozására az óvodák, általános iskolák és középiskolák építészeti, ergonomiai követelményeinek kialakításához,
 f) tematikus programokhoz, módszertanokhoz, óratervekhez, pályázatokhoz, tanulmányi kirándulásokhoz kapcsolódó, átfogó programcsomag kidolgozására.

14.5. Átfogó, a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvényt érintő felülvizsgálatot követően, a gyakorlati igényekhez igazodóan, programtervet kell kidolgozni az építőipari szakoktatáshoz kapcsolódóan.

14.6. A tervezői tevékenység piacképességének növelése érdekében és az építésztechnológiai tevékenységen belül lezajlott nagymértékű szakosodási folyamatokra tekintettel, a Magyar Építészeti Intézmények Fóruma

bevonásával az építészeti felsőoktatást és az építészeti szakmagyakorlás jogosultsági kereteit korszerűsíteni kell:

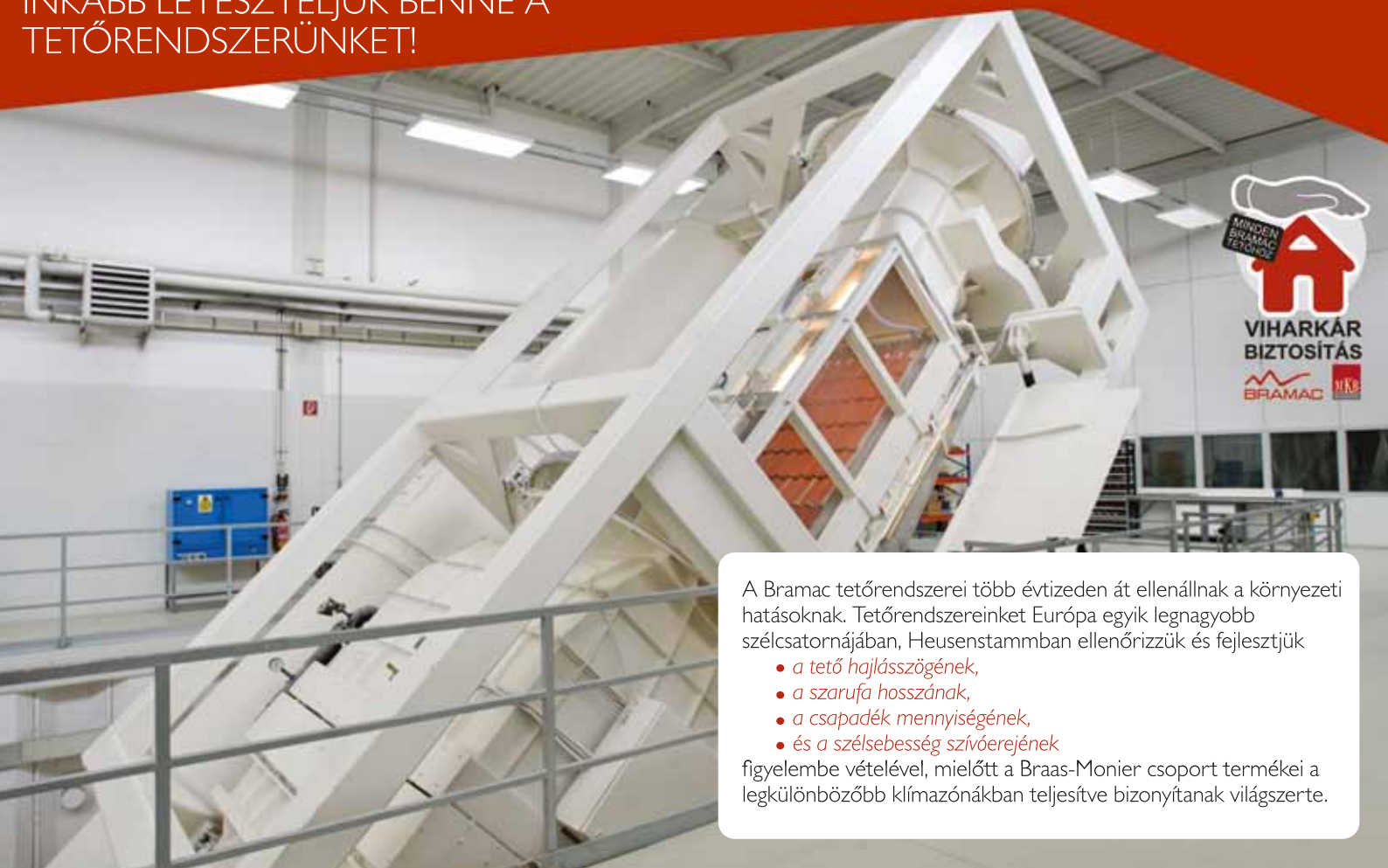
- az építészeti intézmények bevonásával az osztatlan építésztechnológiai képzés mellett a társadalmi piaci és szakmai elvárásoknak megfelelően kerüljenek kialakításra az építész képzéseken belül a választható specializációk,
- a kamarák bevonásával ki kell dolgozni, az egyes szakterületekre képzett építésztechnológiai szakemberek megfelelő tervezési jogosultsághoz jutásának feltételeit.

15. Nemzeti Tervezési és Építésügyi Fogalomtár

15.1. Az építésügyi beruházásokkal kapcsolatos gyorsabb tervezési-egyeztetési tevékenység érdekében szakmai munkacsoportot kell létrehozni a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság bevonásával és ennek keretein belül ki kell dolgozni a területi tervezéssel és építésüggyel kapcsolatos digitális, a nyilvánosság számára hozzáférhető Nemzeti Tervezési és Építésügyi Fogalomtárat, amely alapját képezi az egységes jogszabályi fogalomhasználatnak.

Orbán Viktor s. k.,
 miniszterelnök

NEM PANASZKODUNK AZ IDŐJÁRÁSRA,
 INKÁBB LETESZTELJÜK BENNE A
 TETŐRENDSZERÜNKET!

A Bramac tetőrendszerei több évtizeden át ellenállnak a környezeti hatásoknak. Tetőrendszereinket Európa egyik legnagyobb szélszélcsatornájában, Heusenstamban ellenőrizzük és fejlesztjük

- a tető hajlásszögének,
- a szarufa hosszának,
- a csapadék mennyiségének,
- és a szélsébség szívóerejének

figyelembe vételével, mielőtt a Braas-Monier csoport termékei a legkülönbözőbb klímazónákban teljesítve bizonyítanak világszerte.

A MÉK Elnökségének határozatai

26/2015. (09.04.) sz. MÉK Elnökségi határozat

A MÉK Elnöksége egyhangúlag úgy dönt, hogy 2015. november 27-én kerül sor a küldöttgyűlésre. Az ehhez tartozó ütemezés a honlapon közzétételre kerül.

27/2015. (09.04.) sz. MÉK Elnökségi határozat

A MÉK Elnöksége 8 igen, 1 nem szavazattal úgy dönt, hogy a MÉK 5/2013. (02.01.) számú határozatát kiegészíti, miszerint a kötelező továbbképzés és egyéb tanfolyamok szervezése és ezzel összefüggő kiszállások esetén a kapcsolódó bevételből a NAV üzemanyag elszámolása szerint történhet az útiköltség kifizetése.

28/2015. (09.04.) sz. MÉK Elnökségi határozat

A MÉK Elnöksége egyhangúlag úgy dönt, hogy a bírósági szakasz lezárulta esetén az elnökség automatikusan indítja a végrehajtást, bírósági szakaszban lévő ügy esetében az elnökség mérlegeli az indítás időpontját.

29/2015. (09.04.) sz. MÉK Elnökségi határozat

A MÉK Elnöksége egyhangúlag úgy dönt, hogy a D.A. és N.A. esetében elindítja a végrehajtást.

Továbbképzések

Kötelező és szabadon választható szakmai továbbképzések a MÉK szervezésében

2015. január 1-étől a jogszabályok az országos kamarák hatáskörébe utalták a tantermi kötelező továbbképzések szervezését.

A MÉK 2015. II. félévében az alábbi helyszíneken és időpontokban tart kötelező továbbképzést:

- szeptember 15. Szeged
- szeptember 22. Kecskemét
- október 8. Budapest
- október 14. Győr
- október 21. Pécs
- november 4. Székesfehérvár
- november 10. Tatabánya
- december 10. Budapest

A szakmagyakorlók által jelzett igények alapján a MÉK 2015. ősztől szabadon választható képzéseket is indít az alábbi témakörökben, amelyeken történő részvételért továbbképzési pontok is járnak.

- Épületenergetikai tanúsítói vizsga felkészítő és tudás felfrissítő 2 napos képzés
 - Interaktív továbbképzés a tervezői felelősségről haladóknak
 - Felkészítés a közel nulla energiaigényű épületek tervezésére – 3 napos képzés
 - Interaktív továbbképzés a felelős műszaki vezetői felelősségről haladóknak
- A Magyar Építész Kamara által szervezett összes képzésre a tako.mek.hu online felületen keresztül lehet jelentkezni. Továbbra is várjuk a kamarai tagok javaslatait a kepzes@mek.hu e-mail címen.

Felhívás

Felhívás az energetikai tanúsítói tevékenységgel kapcsolatban

Tájékoztatunk mindenkit, hogy energetikai tanúsítói tevékenység kizárólag TÉ jelű jogosultsággal végezhető, a SZÉSZ6 jelű jogosultság épületek energetikai szakértésére vonatkozik, azonban ilyen jogosultsággal energetikai tanúsítvány nem készíthető. A 266/2013. (VII.11.) Korm. rendelet alapján aki energetikai tanúsítói tevékenységet kíván folytatni, köteles az erre irányuló szándékát a névjegyzéket vezető szervnek bejelenteni, ahol ha megfelel a követelményeknek (végzettség, gyakorlat, energetikai tanúsítói jogosultsági vizsga) TÉ jelű jogosultságot kap. Az Etikai-fegyelmi szabályzat 5. § (1) bekezdése alapján „A kamarai tag csak olyan megrendelést vállalhat el és feladatot végezhet el, amelynek teljesítéséhez jogszabály által meghatározott és érvényes jogosultsággal rendelkezik.”

Felhívjuk a figyelmet arra, hogy fegyelmi vétséget követ el az a kamarai tag, aki az építészeti, illetve mérnöki tevékenységre vonatkozó jogszabályok, szakmai szabályok, illetve kötelező kamarai szabályzatok rendelkezéseit szándékosan vagy gondatlanul megszegi. Aki jogosulatlanul végez szakmagyakorlási tevékenységet az már szándékos etikai vétségnek minősülhet, amely minősített etikai vétség. Az Etikai-fegyelmi szabályzat értelmében minősített etikai vétség büntetése, tagsági viszony határozott idejű felfüggesztésénél kisebb nem lehet.

Tisztújítás

Tisztújítás lesz a MÉK Belsőépítészeti Tagozatában

A MÉK Belsőépítészeti Tagozata vezetőségének és Minősítő Bizottságának mandátuma ez év októberében lejár. A tagozat tisztújító tagozati gyűlést tart 2015. október 26-án 15 órakor az Építészek Háza Kós termében.

Bécsi városfejlesztés

Szálcement burkolat a bérlakásokon

A bécsi városfejlesztési projektek mottója évek óta az un. „Élni és dolgozni” üzenet, amely a megváltozott munkavégzési szokásokat – home office, rugalmas munkaidő – helyezi fókuszába. E programban megvalósult egyik bécsi, üzletembereknek modern bérlakásokat kínáló épülete a Simply 11, nem messze a városrész szimbólumává vált Gasometertől, amelynek homlokzatán az elegáns Equitone Textura szálcement burkolat gondoskodik az esztétikus megjelenésről és a tartósságról.

Az „Élni és dolgozni” mottó mentén folyó program során, a cél a minőségi lakások és élhető lakókörnyezet kialakításán túl, a lakhatás és munkahely több szempontú egymáshoz közelítése. Ennek az ingatlanfejlesztési kulcsprojektnek egyik célterülete Bécs Simmering városrésze. Az itt 2009-ben épült hétemeletes Simply 11 lakóházban összesen 80 korszerű bérlakást hoztak létre, amelyek kialakításuk változatosságával szolgálnak a közelben dolgozók otthonaként. Az épületet minden elemében a minőségi kialakítás és korszerű tartósságra való törekvés jellemzi. Ezt az elvet az épület homlokzatán az elegáns Equitone Textura szálcement homlokzatburkolata valósítja meg.

Bérlakások egy lépésre a munkahelytől

A lakóépület nyolcvan lakásból áll, egyenként 2–3 szobás, 73–125 m²-es terekkel. Az épület maga széles passzázsról érhető el, amely összeköti egymással az üzleti és lakóegységet. A komfortos és tágas előtérből a lakók igényeit szolgáló további funkciók vehetőek igénybe: közösségi terek, gyerekocsi- és biciklitároló, illetve a belső zöld udvar.

Bécs új és modern üzleti bérlakásokból álló lakónegyedét – így a Simply 11 épületét is – alacsony energiájú épületként tervezték. A passzív szoláris hő-nyereség maximális kihasználásáról a lakások nagyvonalú ablakfelületei, a beltérek optimális és kontrollált levegőminőségéről pedig komoly gépészet gondoskodik.

A háromszögletű telek körül a jövőben gyalogos és bicikli út is létesül, míg keleti irányba egy új, szökőkúttal tarkított parkot terveznek.

Equitone Textura: az elegáns könnyű, mégis erős anyag

A Simply 11 lakóházat a jó nevű osztrák építész csapat, a DMAA (Delugan Meissl Associated Architects) iroda szakemberei jegyzik. A tervezéskor úgy vélték, fontos hangsúlyozni a projekt céljának tisztaságát és az épület szépségét, eleganciáját, a környék lakóinak figyelmét erre a különleges épületre irányítva. A már magában is elegáns megjelenésű Equitone Textura a finoman strukturált szemcsés és narancsbőr-szerű tapintható felülete a több rétegű, szemcsés akril bevonatnak köszönhető. A színes bevonat UV ellenálló és környezetbarát pigmenteket tartalmaz, ami megfelelően védi a felületet a környezeti hatásoktól.

Az Equitone Textura nagytáblás panellapok nem éghetőek, beépítésük tűzterjedés szempontjából magassági korlát nélkül alkalmazható megoldást kínál, így a rendszer homlokzati tűzterjedési jellemzői maximálisan kielégítik az európai-, vagy a gyakran annál is szigorúbb hazai követelményeket.

Homlokzati rendszer közösségeknek

Az Equitone homlokzatburkolatok társasházi közösségek számára nyújtott legjelentősebb előnye azonban hosszú élettartama és csekély karbantartási igénye, amely környezetbarát alapanyagoknak köszönhetően társul a szintén csekély környezetterheléshez. Ezek együtt adják a műszaki megoldás hosszú távú gazdasági előnyeit. Az Equitone szálcement homlokzati rendszerek alapanyagai nem öregsznek, a víz nem befolyásolja az anyag szerkezeti és hőszigetelő tulajdonságait.

30 év gyártói garancia

A gyártó cég a szakszerű beépítés mellé bátran nyújt 30 év gyártói garanciát az Equitone Textura termékre, hiszen annak ellenállósága és színtartóssága túlmutat a vele szemben támasztott követelményeken.

Az Equitone szálcement homlokzati anyagok rendelkeznek magyar nyelvű teljesítmény nyilatkozattal, mely a szálcementre vonatkozó EN 12467 szabvány szerint egyértelműen specifikálhatóvá teszi a lapokat az építészek számára.

További információ: www.equitone.hu, www.equitone.com

Bernd Heger

Projekt menedzser

Delugan Meissl Associated Architects

Fotók: Hertha Humaus | Kivitelező: Biffinger | Berger Bauges.m.b.

Teniszpálya, sportpálya, iskolai pálya

Bármelyik kivitelezéséhez tökéletes megoldás a MAPECOAT TNS

Professzionális beltéri vagy kültéri tenispálya? Edzőterület élsportolóknak? Tartós kosárlabda, kézilabda, labdarúgó vagy röplabda pályák sportklubok, egyesületek számára? Pályák közösségi sporttevékenységhez?

Legyen szó biztonságos iskolaudvarról, kerékpárútról, esztétikus gyalogos járdáról vagy közterületről, amatőr sportolók számára kialakított területről a városi parkban, vagy ötletes és kopásálló stadionlépcsőről, mindezek megvalósíthatóak a MAPECOAT TNS segítségével.

A MAPECOAT TNS akril bázisú rendszerek mindezen felhasználási területen és még számos más helyzetben jelentenek kiváló megoldást. A MAPECOAT TNS válogatott összetevőkből készült, koptató hatásoknak, UV sugárzásnak és változó időjárási körülményeknek ellenálló bevonati rendszereket jelent. A rendszer termékeivel készített felületek rugalmasak, kiváló játék és használati komfortot nyújtanak. A megfelelő elemek összeválogatásával létrehozott rétegrendeknek köszönhetően, az adott terület pont azt a rugalmasságot, puhaságot, a labda éppen olyan visszapatannását teszi majd lehetővé, amelyet a megrendelő igényei megszabnak. Sportolók számára például fontos, hogy a bevonati rendszer műszaki jellemzői lehetővé teszik a futás közbeni hirtelen irányváltoztatásokat, a stabilitás és a csúszás közötti kiváló egyensúlyt, valamint magas szintű biztonságot nyújtanak. A MAPECOAT TNS pályák kivitelezése meglévő vagy új beton és aszfalt felületeken történhet.

Bevonatok professzionális tenispályákhoz

Amennyiben Ön tenispálya bevonatot tervezne vagy készítené tenisz-, illetve sportklubok, egyesületek számára, forduljon tanácsért a Mapei Kft. szakembereihez. A Mapei munkatárssal folytatott megbeszélés során alakítjuk ki az Ön számára legmegfelelőbb MAPECOAT TNS megoldást. A professzionális tenispályákhoz alkalmas bevonatok ugyanis ahhoz a játéktílushoz alkalmazkodnak, amelyet az adott pályán játszani fognak, s amit

elsősorban a labda visszapatannási sebességével lehet jellemezni. Ezért Önök három rendszerből is választhatnak. A MAPECOAT TNS PROFESSIONAL-t gyors pályákhoz, a MAPECOAT TNS CUSHION-t közepes pályákhoz, a MAPECOAT TNS COMFORT bevonatrendszert pedig nagy rugalmasságú, a labda visszapatannás szempontjából úgynevezett lassú pályákhoz ajánljuk. A bevonatok kiváló megoldást jelentenek kültéren és beltérben is.

Bevonatok többcélú sportpályákhoz

Legyen szó bármely labdajátékról, vagy egyéb sportpályáról, úgy az élsportolóknak, mint a hobbi sportolóknak kiváló megoldást jelentenek az úgynevezett multisport bevonatok. A MAPECOAT TNS MULTISPORT PROFESSIONAL rendszer bármely sportpálya magas minőségű bevonati rendszere, rendkívül magas kopásállósággal és esztétikus, harmonikus felülettel. A bevonati rendszer kültéri és beltéri pályákhoz is alkalmas.

Amennyiben nagy rugalmasságú pályára van szükség, például iskolákban, sportcsarnokokban vagy egyéb verseny-, illetve tömegsportra specializálódott helyeken, a MAPECOAT TNS MULTISPORT COMFORT bevonati rendszer biztonságos, kényelmes, mégis dinamikus sportolást, játékot tesz lehetővé.

Közterületek, kerékpárutak, taposó felületek bevonati rendszere

A MAPECOAT TNS URBAN rendszert elsősorban kerékpárutak, gyalogutak, egyéb városi felületek, stadionok lelátóihoz ajánljuk. Előnye, hogy kivételesen szép és kopásálló felületet ad, ami komoly díszítő funkciót is kölcsönöz neki. Ráadásul a húsz alapszín mellett egyéni színekben is elérhető.

Ha felkeltettük érdeklődését, és szeretne többet megtudni sportpálya bevonati rendszereinkről, keressen minket: www.mapei.hu

A TŰZVÉDELEM ÚJ SZINTJE

Bár elsődleges célja az lehet, hogy kényelmet és az időjárás viszontagságaitól védelmet nyújtson, az Ön épületének valami sokkal veszélyesebb ellen is védelmet kell nyújtania.

Ezért a 20%-kal jobb hőtechnikai teljesítményt biztosító hőszigetelő rendszer a tűz ellen is védi Önt, méghozzá kiváló hatékonysággal.

Fedezze fel a forradalmian új hibrid hőszigetelési technológiát!

ipn-quadcore.hu

PREFALZ

az elképzelhető megvalósítható!

PREFA PREFALZ MŰSZAKI ADATOK

Anyag	bevonattal ellátott, 0,7 mm vastag alumínium, kétrétegű beégetett lakkozás
Méretek	0,7 x 500 mm (kiegészítő szalag 0,7 x 650 mm, 0,7 x 1.000 mm)
Súly	kb. 1,89 kg/m ² (tényleges felhasználás 500-as szalagnál kb. 2,3kg/m ²)
Beépítés	min. 24 mm vastag teljes deszkázatra
Rögzítés	PREFA csúszó- és állófércek, a statikai követelmények szerint

Termék: PREFA Prefalz
Szín: natúr alumínium
Épület: Krems, Ausztria
Építész: Mang Architekten
Kivitelező: Hintenberger Dächer- und Holzbau GmbH